

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 12-13 grudnia 2017 na kierunku
obronność prowadzonym na Wydziale Wojskowym
Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	11
Dobre praktyki	11
Zalecenia	8
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	12
Dobre praktyki	19
Zalecenia	20
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	20
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Dobre praktyki	33
Zalecenia	33
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Dobre praktyki	34

Zalecenia	35
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	35
Zalecenia	38
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Dobre praktyki	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Zalecenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	40
Załączniki:.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Jerzy Będźmirowski, ekspert PKA
2. dr hab. Zbigniew Ciekanowski, ekspert PKA
3. prof. dr hab. Kamil Kardis, ekspert PKA ds. międzynarodowych
4. Artur Gawryszewski, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Tomasz Zarębski, ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *obronność* prowadzonym na Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, odbyła się z inicjatywy Uczelni. Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także absolwentami oraz studentami ocenianego kierunku. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała kierunek *obronność*.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Studia I stopnia

Nazwa kierunku studiów	Obronność	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarna/niestacjonarna	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych Obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk społecznych: nauki o obronności, nauki o bezpieczeństwie Dziedzina nauk humanistycznych: filozofia, historia, językoznawstwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów -182 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1. Obrona terytorialna 2. Współczesne konflikty zbrojne	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	14 n-a, w tym 5 samodzielnych nauczycieli akademickich i 9 doktorów	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	97	18
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	92 punkty ECTS – 2300 godzin	-

Studia II stopnia

Nazwa kierunku studiów	Obronność	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarna/niestacjonarna	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych Obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk społecznych: nauki o obronności, nauki o bezpieczeństwie Dziedzina nauk humanistycznych: filozofia, językoznawstwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry -120 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1. Obrona terytorialna 2. Współczesne konflikty zbrojne	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	14 n-a, w tym 7 samodzielnych nauczycieli akademickich i 7 doktorów	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	63	27
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	62 punkty ECTS – 1550 godzin	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na kierunku studiów *Obronność* nawiązuje do misji oraz strategii Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie zawartej w Uchwale Senatu nr 17/2017 z dnia 15.03.2017 roku. Koncepcja jest także kompatybilna z misją Wydziału Wojskowego określoną w Uchwale Rady Wydziału Wojskowego nr 24/2017 z dnia 29.06.2017 roku. Kierunek studiów wychodzi naprzeciw potrzebom rynku pracy, zapotrzebowaniu społecznemu, pojawiającym się nowym wyzwaniom i zagrożeniom oraz odpowiada przyjętej przez Radę Wydziału Wojskowego „Strategii Rozwoju Wydziału Wojskowego na lata 2017-2022” określonej w Uchwale Rady Wydziału Wojskowego nr 32/2017 z dnia 28.09.2017 roku. Kierunek studiów wpisuje się w zapisy uchwały wydziałowej komisji ds. zapewnienia jakości kształcenia, pozwalającej na kształtowanie i rozwijanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, odpowiadających współczesnej rzeczywistości społecznej z uwzględnieniem perspektyw międzynarodowych, członkostwa w NATO, Unii Europejskiej i ONZ.

Programy kształcenia oparto na wzorcach krajowych oraz rozwiązaniach uczelni zagranicznych i są one konkurencyjne dla innych krajowych ośrodków naukowo-dydaktycznych. Zgodnie z przyjętą „Strategią rozwoju Wydziału na lata 2017–2022”, w koncepcji kształcenia uwzględniono wzorce międzynarodowe wynikające z „Europejskich Ram Kwalifikacji dla Ucznia się przez Całe Życie” (ERK) oraz „Ram Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego” (EHEA). Przeanalizowano także programy kształcenia szkół wyższych, z którymi współpracuje Wydział Wojskowy i kształcących studentów na zbliżonych kierunkach studiów. W przygotowaniu koncepcji kształcenia wzięto pod uwagę m.in.: wyniki badań opinii studentów, wyniki rozpoznania potrzeb lokalnego rynku pracy, gdzie pojawiło się zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu obronności i bezpieczeństwa; wyniki uzgodnień środowiskowych, ustaleń dokonanych na poziomie Uczelni z innymi jednostkami organizacyjnymi i przedstawicielami studentów, wymagania i zalecenia pracodawców, przykłady dobrych praktyk z uczelni krajowych i zagranicznych, opracowania naukowe dotyczące różnych aspektów obronności oraz sugestie stowarzyszeń naukowych. Kierunek *Obronność* wpisuje się w aktualną politykę kadrową Resortu Obrony Narodowej związaną z rozbudową Wojsk Obrony Terytorialnej i potrzebami pozyskania i wojskowego przygotowania młodszych kadr dowódczych dla tego rodzaju sił zbrojnych. Ważnym kierunkiem przedsięwzięć dydaktycznych Wydziału jest dbałość o udział studentów kierunku *Obronność* w programach wymiany międzynarodowej. Studenci Wydziału Wojskowego korzystają z tej formy wsparcia dydaktyki w ramach programu ERASMUS+.

1.2.

Działalność naukowa prowadzona na kierunku *Obronność* obejmuje działalność statutową, badania naukowe służące rozwojowi młodych naukowców oraz badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa prowadzone w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych. Wydział świadczy usługi badawcze na potrzeby Sił Zbrojnych RP i systemu bezpieczeństwa państwa oraz kształci i promuje kadry naukowe zgodnie z posiadanymi uprawnieniami. Podejmowane problemy badawcze wynikają z przewartościowań w sztuce wojennej, będących rezultatem wdrażania nowych koncepcji prowadzenia działań militarnych i niemilitarnych bazujących na tworzeniu zdolności operacyjnych SZ w relacji do planowanego efektu końcowego działań. Podkreślić należy, że zarówno głęboka transformacja w zakresie koncepcji użycia sił zbrojnych, jak i wynikające stąd misja, domena oraz zadania sił zbrojnych wymagają dalszego zintensyfikowania badań naukowych w obszarach polityki bezpieczeństwa i obrony, sztuki wojennej, zarządzania kryzysowego. Prowadząc badania naukowe, Wydział korzysta z najnowszych osiągnięć nauki i techniki, kształtując kadry na potrzeby sił zbrojnych i administracji publicznej w skutecznym dowodzeniu w warunkach pokoju, kryzysu i wojny. Wydział prowadzi również działalność ekspercką w przedmiotowych obszarach. Wydział Wojskowy przyczynia się do rozwoju i utrwalania bezpieczeństwa militarnego Rzeczypospolitej Polskiej, UE i NATO poprzez badania naukowe, a także działalność ekspercką w dyscyplinie nauk o obronności i nauk o bezpieczeństwie, kształcenie wojskowych i cywilnych elit na potrzeby obronności i bezpieczeństwa. Swoją misję Wydział realizuje poprzez realizowanie funkcji naukowej, która obejmuje badania w zakresie nauk społecznych w dyscyplinach: nauki o obronności i nauki o bezpieczeństwie, kształcenie kadr naukowych, podwyższanie kwalifikacji nauczycieli akademickich. Wydział realizuje funkcję promocyjną, która obejmuje popularyzację wiedzy i dorobku Wydziału, poprzez podejmowanie przedsięwzięć naukowych i dydaktycznych, w tym: wymianę doświadczeń, wykłady i informacje, udział w badaniach naukowych, publikacje w czasopismach i periodykach oraz współpracę z instytucjami i ośrodkami naukowo-dydaktycznymi w kraju i zagranicą. Ponadto Wydział Wojskowy prowadzi badania zgodnie z „Priorytetowymi kierunkami badań w Resorcie Obrony Narodowej na lata 2013-2022”, gdzie zawarty jest katalog technologii i obszarów badawczych, których rozwój i wykorzystanie może w znaczący sposób zmienić obraz przyszłego pola walki.

Projekty badawczo-rozwojowe (finansowane przez NCBiR):

- System informatycznego wsparcia rozwoju zdolności oraz identyfikacji potrzeb operacyjnych Sił Zbrojnych RP (O ROB 0069 03 001), NCBiR, 2012-2015.
- Wirtualny System Doskonalenia Taktyki Ochrony Granicy Państwowej oraz kontroli Ruchu Granicznego (DOBR /0023/R/ID3/2013/03), 2013-2016.
- Poprawa bezpieczeństwa i ochrona żołnierzy na misjach poprzez działanie w obszarze wojskowo-medycznym i technicznym (DOR-BIO04/022/13149/2013), NCBiR, 2013-2016.
- Nowy bojowy, pływający wóz piechoty (DOB-BIO/001/05/2014), NCBiR, 2014-2019.

- System informacyjno-analityczny wspomagający zarządzanie ryzykiem podczas planowania i realizacji działań Policji (DOB-BIO7/02/01/2015), NCBiR, 2015-2019.
-

Projekty (zadania) badawcze.

W ramach projektów badawczych pracownicy naukowcy Wydziału w ramach działalności statutowej ujętej w *Planie zadaniowo-finansowym* zrealizowali zadania i tematy badawcze

w liczbie:

- 2013 rok – 7 zadań badawczych, 16 tematów badawczych;
- 2014 rok – 8 zadań badawczych, 21 tematów badawczych;
- 2015 rok – 13 zadań badawczych, 39 tematów badawczych;
- 2016 rok – 14 zadań badawczych, 37 tematów badawczych.

Konferencje, sympozja i seminaria naukowe:

Nauczyciele Wydziału Wojskowego zorganizowali w latach 2013-2016:

- 2013 rok – 4 konferencje, 5 sympozjów, 1 seminarium;
- 2014 rok – 3 konferencje, 3 sympozja, 3 seminaria;
- 2015 rok – 6 konferencji, 6 sympozjów, 2 seminaria;
- 2016 rok – 2 konferencje, 4 sympozja, 4 seminariów.

W 2017 roku w Wydziale Wojskowym zorganizowano: 5 konferencji, 1 sympozjum, 3 seminaria. Ponadto, nauczyciele brali udział w 31 konferencjach, sympozjach i seminariach organizowanych przez inne instytucje. Nauczyciele są autorami i współautorami: 455 publikacji naukowych, w tym 85 monografii, 258 rozdziałów w monografiach i 112 artykułów naukowych. Od momentu powstania Wydziału Wojskowego nauczyciele opublikowali: 6 monografii, 14 rozdziałów w monografiach, 6 artykułów.

1.3.

Efekty kształcenia dla kierunku *Obronność* zostały opracowane zgodnie z obowiązującymi przepisami w oparciu o opis efektów kształcenia dla nauk społecznych (profil ogólnoakademicki, pierwszy i drugi poziom studiów) oraz dostosowane do Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty przyjęte dla kierunku *Obronność* są spójne zarówno w odniesieniu do modułów ogólnych, modułów zasadniczych, jak i modułów specjalnościowych. Opis zakładanych efektów kształcenia zawiera odniesienia efektów kierunkowych do efektów obszarowych oraz pokrycie obszarowych efektów kształcenia przez efekty kierunkowe a także odniesienie efektów specjalnościowych do efektów kierunkowych.

). Określając efekty kształcenia dla kierunku *Obronność* Wydział Wojskowy postanowił o nadaniu im takiej formy, aby definicje efektów były proste, jednoznaczne i zrozumiałe dla studentów i wykładowców oraz możliwe do zweryfikowania. Chodziło o to, aby było możliwie czytelne, co student powinien wiedzieć, rozumieć, demonstrować w formie postaw i działań na zakończenie procesu kształcenia. Dzięki takiemu podejściu możliwa jest obiektywna weryfikacja i ocena stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przez studenta. Każdemu przedmiotowi przyporządkowano konkretne efekty kształcenia, które powinny być osiągnięte przez studenta; określono treści kształcenia wraz z formami dydaktycznymi i wymiarem

czasowym. Wydział Wojskowy określił następujące efekty kształcenia dla przedmiotu praktyki studenckiej:

- 1) W obszarze wiedzy: Student powinien posiadać podstawową wiedzę interdyscyplinarną i umiejętności z zakresu ogólnych zagadnień obronności na poszczególnych kierunkach studiach.
- 2) W obszarze umiejętności:
 - Student powinien umieć wykorzystać zdobytą wiedzę w pracy zawodowej z zachowaniem zasad prawnych i etycznych oraz procedur bezpieczeństwa w tym ochrony informacji niejawnych.
 - Student powinien mieć znać założenia funkcjonowania podmiotów miejsca realizacji praktyk studenckich, posiadać umiejętności rozwiązywania problemów zawodowych, gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywania (pisemnego i ustnego) informacji, a także zasad pracy zespołowej.
- 3) W obszarze kompetencji:
 - Student jest przygotowany do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym i zawodowym, a także do pracy w zespołach realizujących zadania, polityczne, gospodarcze i społeczne.
 - Student rozumie potrzebę systematycznego uzupełniania i poszerzania kompetencji zawodowych, osobistych i społecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku *Obronność* w pełni nawiązuje do misji i strategii Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie oraz strategii Wydziału Wojskowego, a także do polityki jakości, w tym polityki jakości kształcenia. Plan rozwoju kierunku studiów zakładał uwzględnianie w programach kształcenia tendencji i zmian zachodzących w dziedzinach i dorobku naukowym dyscyplin fundamentalnych dla kierunku.

Na ocenianym kierunku studiów prowadzone są badania naukowe, związane z określonymi dla kierunku *Obronność* efektami kształcenia. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego.

Dobre praktyki

Systematyczna współpraca z otoczeniem społecznym, prowadząca do wypracowania specjalności kształcenia *Obronność*, co stanowi odpowiedź na oczekiwania współczesnego rynku pracy. Opracowanie efektów specjalnościowych spójnych z efektami kierunkowymi, co stanowi między innymi podstawę wyboru przez studentów specjalności kształcenia.

Zalecenia

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program studiów na kierunku *Obronność* oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji na poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.

Program kształcenia dostosowany jest do profilu oraz poziomu studiów, stąd wszystkie przedmioty mają wpływ na sylwetkę absolwenta. Przedmioty ogólne mają na celu zapoznanie studentów z podstawami nauk społecznych, w tym dyscyplinami nauk społecznych związanych ściśle z naukami o obronności (socjologia, ekonomia, nauki o zarządzaniu), kształcić ich kompetencje językowe i rozwijać kompetencje psychofizyczne. Przedmioty kierunkowe wprowadzają studentów w teoretyczne i praktyczne aspekty nauk o obronności i przygotowują ich do pracy w określonych instytucjach (adekwatnie do specjalności studiów).

Opracowane programy umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i stanowią interesującą ofertę edukacyjną – dostosowaną do potrzeb społecznych, rynku pracy, dającą studentom możliwość wyboru spośród 2 specjalności na studiach I stopnia. Specjalności dostosowywane są do potrzeb kształcenia konkretnych grup pracowników odpowiedzialnych za sprawy obronne i bezpieczeństwo w jednostkach administracji publicznej, podmiotach gospodarczych, inspekcjach i strażach, a także dla potrzeb przygotowania kandydatów do zawodowej służby wojskowej lub służby w Wojskach Obrony Terytorialnej.

Należy podkreślić, że założenia modułów specjalnościowych były konsultowane z przedstawicielami pracodawców. Przyjęto, że konsultacje te będą prowadzone systematycznie w ramach ewaluacji programów i doskonalenia systemu jakości kształcenia.

Poszczególne przedmioty oraz ich treść na kierunku studiów *Obronność* są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia, a ponadto uwzględniają zarówno aktualne zmiany zachodzące w systemie obronnym państwa, jak i aktualny stan wiedzy w tym zakresie. Dobór treści programowych, zatwierdzony Uchwałą nr 25/2017 Rady Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie uchwalenia planów studiów,

w tym programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu ogólnoakademickim kierunku *Obronność*, jest oparty na założonych efektach kształcenia w obszarze nauk społecznych. Podstawę doboru treści stanowi nowoczesna wiedza teoretyczna i użyteczne umiejętności, ukierunkowane na potrzeby rynku pracy. Dlatego też, absolwent powinien posiadać wiedzę teoretyczną i praktyczne umiejętności, a także kompetencje społeczne niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

Wiedza i umiejętności zdobywane podczas studiów obejmują nie tylko dorobek naukowy z nauk o obronności, lecz także z pokrewnych dyscyplin, takich jak historia czy zarządzanie. Dobór treści kształcenia umożliwia rozpoznawanie i indywidualnych potrzeb studentów, w tym niepełnosprawnych, oraz indywidualizację studiów. Służą temu następujące procedury i rozwiązania procesu kształcenia, określone w programie kształcenia i regulaminie studiów:

- wybór specjalności na studiach pierwszego stopnia;
- wybór seminarium dyplomowych na podstawie ofert tematycznych przedstawianych przez poszczególnych promotorów;
- wybór przedmiotów w ramach modułu swobodnego wyboru.

Aktywizujące formy zajęć oraz stosowane w ich ramach metody kształcenia uwzględniają efektywność i skuteczność samodzielnego uczenia się studentów a także ich cech indywidualnych i przyjętej strategii kształcenia. Wyraźnym przykładem dbałości o proces uczenia się studentów jest zmiana w programie studiów, opracowanym pod kątem nowych specjalności „Obrona Terytorialna” i „Współczesne konflikty zbrojne”, gdzie studenci już na pierwszym roku w ramach przedmiotu „Sztuka studiowania” poznają psychologiczne uwarunkowania pracy umysłowej, czynniki warunkujące skuteczność studiowania, uczą się doskonalić umiejętności pozyskiwania wiedzy i organizacji pracy własnej, rozwijają umiejętności przygotowywania się i udziału w zajęciach dydaktycznych, a także sztukę przygotowania ciekawej prezentacji oraz prac pisemnych. W ramach przedmiotu „Wstęp do badań nad wojną i wojskowością” oraz „Podstawy badań naukowych” studenci poznają metodologię i metodykę badań w naukach o obronności (pojęcie metody i techniki badawczej, rodzaje metod i technik). Natomiast w kolejnych latach studiów są przygotowywani do prowadzenia badań w ramach przedmiotów „Metodyka oceny zagrożeń militarnych”, „Metodyka przygotowania pracy licencjackiej” i „Seminarium licencjackie”, zaś studenci specjalności „Współczesne konflikty zbrojne” również w ramach przedmiotu „Metody analizy współczesnych konfliktów zbrojnych”. W ramach tej specjalności wszystkie przedmioty modułu ograniczonego wyboru nakierowane są na przekazywanie wiedzy, budowę umiejętności i kompetencji związanych z prowadzeniem badań.

W realizacji programu studiów, zgodnie z zasadami współczesnej dydaktyki, uwzględniono różnorodne metody kształcenia, w tym: metody podające (wykład informacyjny, wykład monograficzny, informację, pogadankę, konwersatorium), metody problemowe (wykład problemowy, dyskusję problemową, konsultacje grupowe i indywidualne), metody eksponujące (obserwacja, pokaz, zwiedzanie instytucji związanych z obronnością), metody praktyczne (zajęcia laboratoryjne, ćwiczenia, praktyki zawodowe) oraz metody aktywizujące (gry symulacyjne, scenariusze sytuacji kryzysowych, metodę

przypadków). W programie uwzględnia się również odpowiadające powyższym grupom metod nauczania – metody uczenia się – samodzielnej pracy studentów (m.in. sporządzanie notatek, obserwację uczestniczącą, udział w dyskusji, przygotowanie materiałów multimedialnych, przygotowanie pracy pisemnej zaliczeniowej, przygotowanie studium przypadku, przygotowanie projektu itd.). Wszystkie metody dobierane są do poszczególnych przedmiotów z podziałem na metody samodzielnej pracy studentów i ujmowane w kartach opisów poszczególnych przedmiotów.

W doborze metod kształcenia w uczeniu się języków obcych uwzględniane są zasady glottodydaktyki. Student kończący lektorat powinien znać język obcy w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku studiów na poziomie B1 – biegłości średnio zaawansowanej, B2 – wyższym Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy.

Metody kształcenia dobierane są adekwatnie do zakładanych w programie efektów kształcenia: w ramach przedmiotów ogólnych i kierunkowych dominują metody podające i problemowe o charakterze teoretycznym; w ramach przedmiotów specjalistycznych – metody eksponujące, praktyczne i aktywizujące.

W procesie kształcenia uwzględnia się zasadę dydaktyczną indywidualizacji i zespołowości. Wykładowcy mają możliwość dostosowania szczegółowych treści kształcenia do potrzeb studentów. Indywidualizację kształcenia umożliwia również szeroka gama zajęć do wyboru przez studentów (język obcy, seminarium a przede wszystkim zajęcia specjalnościowe).

Zgodnie z Regulaminem studiów stosuje się również dwie podstawowe formy indywidualizacji kształcenia: indywidualny program kształcenia i plan studiów oraz indywidualną organizację studiów. Pierwsza z tych form skierowana jest do szczególnie zdolnych studentów, druga ułatwia realizację programu studiów osobom, które z różnych względów nie mogą regularnie uczestniczyć w zajęciach. WWOj nie posiada osobnej oferty kształcenia dla studentów niepełnosprawnych. Korzystają oni z indywidualizacji procesu kształcenia na zasadach ogólnych.

Infrastruktura dydaktyczna, w tym laboratoria dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci zostają włączeni w pracę zespołów badawczych w ramach działalności statutowej wydziału a wyniki ich prac badawczych publikowane są w Zeszytach Naukowych Obronność i w monografiach.

Studia pierwszego stopnia trwają trzy lata - 6 semestrów, a studia drugiego stopnia - dwa lata - 4 semestry. Rok akademicki składa się z 2 semestrów. Ustalone są terminy sesji egzaminacyjnej oraz sesji poprawkowych: zimowa i letnia. Dla studiów stacjonarnych każdy semestr realizowany jest przez 15 tygodni, na niestacjonarnych studiach podczas 10 zjazdów. W planach studiów ujęto rozliczenie godzinowe treści kształcenia w całym cyklu kształcenia z wykazaniem liczby godzin zajęć dydaktycznych z udziałem nauczycieli oraz pracy samodzielnej. Na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia w programie przewidziano zajęcia z udziałem nauczycieli w liczbie 1905 godzin oraz wymagających 3675 godzin pracy własnej studentów. Na studiach niestacjonarnych te wskaźniki liczbowe wynoszą odpowiednio – 1220 i 4240 godzin. Natomiast na stacjonarnych studiach drugiego stopnia program przewiduje zajęcia wymagające udziału nauczycieli w liczbie 1065 godzin i 2115 godzin nakładu pracy własnej. Odpowiednio na studiach niestacjonarnych wskaźniki te kształtują się następująco:

730 i 2450 godzin. Należy zaakcentować, że osiągnięcie zakładanych efektów jest możliwe wyłącznie przy pełnym zaangażowaniu ze strony studenta. Plany studiów zawierają również rozliczenie godzin w poszczególnych semestrach.

Podkreślić należy, że podczas projektowania programów studiów dążono do równomiernego obciążenia zajęciami dydaktycznymi we wszystkich semestrach, celowo przyjmując najmniejszą liczbę godzin z udziałem nauczycieli w ostatnim semestrze, z uwagi na konieczność stworzenia studentom dogodnych warunków dla właściwego opracowania prac dyplomowych i przedłożenia ich do zaopiniowania i zrecenzowania w wymaganym terminie.

Punktacja ECTS na studiach I i II stopnia na kierunku *Obronność* jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa. Punkty ECTS przyznaje się następująco: minimum 30 punktów za zaliczony semestr (minimum 60 punktów za rok studiów).

Na studiach I stopnia przyporządkowano 92 punkty ECTS modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki właściwej dla kierunku studiów, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, co stanowi więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.

Na studiach II stopnia przyporządkowano 82 punkty ECTS modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki właściwej dla kierunku studiów, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, co stanowi więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. W czasie studiów I stopnia na kierunku *Obronność* student ma możliwość wyboru jednej z dwóch specjalności „Obrona Terytorialna” i „Współczesne konflikty zbrojne”, z których każda obejmuje przedmioty o łącznej wartości 27 punktów ECTS. Z kolei w module ogólnym student wybiera pomiędzy przedmiotami „Filozofia” lub „Pedagogika”, z których każdy posiada wartość 3 punktów ECTS. Ponadto istnieje moduł autorskich przedmiotów do wyboru, w którym za zaliczenie wybranego przedmiotu z tego modułu studentowi przyznaje się 3 punkty ECTS, co umożliwia studentowi zdobycie 24 punktów ECTS. Ogółem przedmioty do wyboru posiadają łączną wartość 54 punktów ECTS, co stanowi 30% całości punktów ECTS przewidzianych dla tego kierunku studiów. Na studiach II stopnia na kierunku *Obronność* student ma możliwość wyboru przedmiotów z następujących modułów kształcenia: ogólny, ograniczonego wyboru i swobodnego wyboru. Ogółem przedmioty do wyboru posiadają łączną wartość 43 punktów ECTS, co stanowi ponad 30% całości punktów ECTS przewidzianych dla tego kierunku studiów.

W procesie kształcenia, zgodnie z procedurami obowiązującymi w ASzWoj stosowane są różnorodne formy kształcenia: wykłady, konwersatoria, ćwiczenia konwersatoryjne, ćwiczenia audytoryjne, zajęcia laboratoryjne, zajęcia seminaryjne, lektorat języków obcych, ćwiczenia umiejętności praktycznych (głównie ćwiczenia fizyczne), praktyki i staże.

Program zapewnia różnorodność również poprzez oferowane specjalności oraz przedmioty do wyboru. Swoistym standardem obowiązującym w Wydziale Wojskowym jest to, że liczba wykładów nie powinna przekraczać 30% czasu przeznaczanego na dany przedmiot, z wyjątkiem przedmiotów o wysokiej skali trudności. W przypadku studiów I stopnia na kierunku *Obronność* jedynym wyjątkiem jest przedmiot „Metodyka oceny zagrożeń militarnych”, który jest nawet przez studentów wojskowych uznawany za przedmiot

o wysokim stopniu trudności. Wszystkie zajęcia praktyczne w module przedmiotów ogólnych, kierunkowych i specjalnościowych prowadzone są jako ćwiczenia konwersatoryjne, w czasie których liczebność grup wynosi do 30 osób. Zajęcia praktyczne w module przedmiotów ogólnych i kierunkowych (język obcy, wychowanie fizyczne) prowadzone są w grupach do 15 osób. SeminaRIA dyplomowe mają limity do 7 osób. Prowadzenie zajęć metodą e-learningową jest praktykowane na studiach prowadzonych w Wydziale Wojskowym, lecz główny nacisk położony jest na tworzenie materiałów do kształcenia na odległość dla form kształcenia funkcjonujących w systemie doskonalenia żołnierzy zawodowych.

Intencją Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest stopniowe zwiększenie liczby zajęć na kierunku *Obronność* z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Program studiów pierwszego stopnia na kierunku *Obronność* przewiduje odbywanie praktyk, jako integralnej części programu, których zasadniczym celem jest przygotowanie studentów do praktycznego wykonywania zadań w instytucjach związanych z obronnością państwa, zgodnie z wybranymi specjalnościami oraz weryfikacji przyjętych efektów kształcenia.

. W programie studiów pierwszego stopnia ujęto praktyki w wymiarze 4 tygodni realizowane po 2 roku studiów, w instytucjach o profilu działalności zgodnym z wybraną specjalnością, z którymi Wydział Wojskowy podpisał umowy o współpracy. Są to przede wszystkim dowództwa i jednostki Wojsk Obrony Terytorialnej oraz komendy i jednostki Straży Granicznej, ale również Wojskowe Komendy Uzupełnień, służby rządowe i samorządowe powołane do ochrony ładu i porządku publicznego m.in. Policja, Służba Więzienna, Straż Gminna, Straż Pożarna, Inspekcja Transportu Drogowego, Służba Celna, Straż Ochrony Kolei, Centra Zarządzania Kryzysowego, a także urzędy i instytucje państwowe, w tym organy administracji publicznej bądź administracji samorządu terytorialnego. Praktyki realizowane są w trybie indywidualnym. Szczegółowe zasady i organizację praktyk określa regulamin i program studenckich praktyk.

Program studiów na kierunku *Obronność* podlega ciągłej modyfikacji. Na obecnym etapie sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, przede wszystkim w odniesieniu do specjalności „Współczesne konflikty zbrojne”, gdzie istotne znaczenie odgrywa uwzględnianie w analizach czynnika kulturowego. Kontakt studentów polskich ze studentami z innych państw z pewnością umożliwiłby poznanie sposobu myślenia i rozwiązywania problemów przez inne nacje. Istnieje również możliwość prowadzenia tego kierunku studiów wspólnie z innymi zagranicznymi uczelniami, jednakże mając na uwadze specyfikę tego kierunku, powinny to być uczelnie o podobnym profilu i przede wszystkim z państw Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Studenci na studiach pierwszego i drugiego stopnia odbywają zajęcia z języka obcego (do wyboru j. angielski, niemiecki, francuski, rosyjski). Ponadto na studiach pierwszego stopnia, dla specjalności „Obrona terytorialna” realizowany jest w formie modułu swobodnego wyboru język rosyjski. Zakłada się, iż po ukończeniu lektoratu studenci będą mieli umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii, brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich. Ponadto będą posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w zakresie specjalistycznej terminologii w zakresie obronności,

co jest zgodne z efektami kształcenia. Dodatkowo Studium Języków Obcych ASzWoj organizuje dla chętnych studentów egzamin na I i II poziom znajomości języka angielskiego według STANAG 6001. Umieędzynarodowieniu procesu kształcenia sprzyjają zajęcia z języka obcego. W ich trakcie studenci w sposób praktyczny mogą rozwijać swoje umiejętności językowe, które są niezbędne do tego, aby móc korzystać z możliwości wymiany w ramach programu ERASMUS+ i realizować część studiów za granicą lub uczestniczyć w zajęciach w języku angielskim. Ponadto zajęcia z języka obcego w naturalny sposób zawierają element kulturowy, co przygotowuje studentów do pobytu za granicą oraz do kontaktów z przedstawicielami innych państw. Studenci uczestniczą w wymianie w ramach programu ERASMUS+ realizując kierunkowe efekty kształcenia w zagranicznych uczelniach.

2.2.

Szczególną wagę przywiązuje się do efektów związanych z edukowaniem studentów na podstawowym poziomie w prowadzeniu badań naukowych oraz przygotowaniu ich do wykonywania podstawowych czynności zawodowych. Przygotowując studentów do prowadzenia badań naukowych przyjęto następującą regułę: zapoznanie studentów z podstawowymi dyscyplinami nauk społecznych, zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami merytorycznymi i metodologicznymi teorii nauk o obronności oraz poszczególnych dziedzin obronności (przedmioty ogólne i kierunkowe). Studenci powyższą wiedzę rozszerzają, ale w węższym zakresie merytorycznym w ramach kształcenia specjalistycznego. Przedmiotami podsumowującymi ten wysiłek, a także bezpośrednio przygotowującymi do prowadzenia badań są: metodyka przygotowania pracy licencjackiej, metodyka przygotowania pracy magisterskiej, podstawy badań naukowych oraz seminarium licencjackie/magisterskie. W ramach seminarium studenci poznają na podstawowym poziomie metodologię nauk o obronności, przygotowują pod bezpośrednim nadzorem nauczycieli prace dyplomowe i przygotowują się do złożenia egzaminu dyplomowego. Ponadto, w ramach prowadzonych w jednostce badań naukowych w dziedzinie nauk o obronności rozwinięto kierunkowe efekty kształcenia na poziomie modułów zajęć, takich jak „Wstęp do badań nad wojną i wojskowością”, „Metodyka oceny zagrożeń militarnych”, „Metody analizy konfliktów zbrojnych”. Progresję wyników kształcenia analizuje się według weryfikacji efektów kształcenia zawartych w programie dla danego stopnia studiów na kierunku *Obronność*. Badana jest też progresja liczby studentów kierunku *Obronność*.

Przyjęte efekty kształcenia stanowiły podstawę doboru treści merytorycznych programu kształcenia. Zasadniczym założeniem budowanych programów było zapewnienie doboru odpowiednich treści oraz stosowanie takich form i metod, które pozwalały na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia przez studenta.

Ważnym elementem w toku opracowania programu było określenie przejrzystego systemu oceny efektów kształcenia, umożliwiającego weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia

na każdym etapie kształcenia. Warto w tym miejscu podkreślić, że program kształcenia realizowany od roku akademickiego 2017/2018, zakłada osiągnięcie przez studenta efektów kształcenia, na które składają się kompetencje ogólne oraz wiedza i umiejętności przedmiotowe

(zaliczyć do nich możemy: wiedzę teoretyczną studenta, wiedzę dotyczącą podstaw rozwiązywania określonych problemów badawczych czy zawodowych poprzez wykorzystanie wiedzy o charakterze naukowym, umiejętności kierunkowe związane ze zdolnościami do zastosowania przez studenta określonych elementów wiedzy, warsztatu, metodologii do rozwiązywania problemów natury praktycznej).

Szczególną uwagę zwraca się na ocenę prac zaliczeniowych i jakość prowadzonych egzaminów. Podstawą oceny studenta są kryteria opisane w karcie i sylabusie przedmiotu przekazywane studentom na pierwszych zajęciach danego przedmiotu.

Sylabusy określają również formy sprawdzania poszczególnych kompetencji. Ponadto szczegółowe wymagania w zakresie opracowania pracy dyplomowej i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego zawierają odpowiednie, zatwierdzone przez Radę Wydziału wytyczne. Weryfikacja efektów kształcenia osiągniętych na praktykach zawodowych odbywa się na podstawie dokumentów potwierdzających odbycie praktyk, czyli uzupełnionego dziennika praktyk oraz sprawozdania z odbytej praktyki. Za weryfikację efektów kształcenia odpowiada Opiekun Praktyk wyznaczony przez Dziekana Wydziału Wojskowego. Weryfikowanie założonych efektów kształcenia dokonuje się dwutorowo, tzn. poprzez Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia i realizację czynności kontrolnych prowadzonych przez osoby funkcyjne z kierownictwa Instytutu.

Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia opierając się na przedstawicielach poszczególnych komórek organizacyjnych Wydziału prowadzi weryfikację w ramach wskazanych wyżej założeń. Weryfikacja obejmuje analizę poszczególnych działów ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji wykonawczej i gromadzenia opinii. Na tej podstawie sporządzane jest sprawozdanie, które przewodniczący zespołu prezentuje Radzie Wydziału. W ramach tej prezentacji wskazywane są pozytywy, jak i proponowane kierunki zmian wynikające z konieczności usprawnienia niektórych czynności. Działania te stanowią proces, który poddawany jest ciągłej modyfikacji i usprawnianiu, z uwagi na fakt funkcjonowania tej formy kontroli zarządczej w stosunkowo krótkim okresie od wprowadzających ją ustaleń ustawowych.

2.3.

Warunki, harmonogram i tryb rekrutacji, a także przedmioty kwalifikacyjne i liczbę miejsc na studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia na kierunku *Obronność* określają corocznie stosowne uchwały rekrutacyjne Senatu Akademii Sztuki Wojennej, na podstawie których wydane zostało Zarządzenie nr 27 Rektora – Komendanta Akademii Sztuki Wojennej w sprawie organizacji i przebiegu rekrutacji na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2017/2018. Kandydat zobowiązany jest do zapoznania się z informacjami zawartymi w zakładce „Kandydat” na stronie internetowej Akademii Sztuki Wojennej (<http://www.akademia.mil.pl/informacje-ogolne-i-kontakt-kandydat/>). Tam kandydat w zakładce „Rekrutacja on-line” wypełnia formularz zgłoszeniowy, zamieszcza aktualne zdjęcie i uiszcza opłatę rekrutacyjną na przypisane mu subkonto. Przyjęcie kandydata następuje na podstawie kompletu dostarczonych dokumentów. O przyjęciu na studia decyduje pozycja na liście rankingowej wynikająca ze średniej ocen z przedmiotów wymaganych na kierunku

Obronność — w przypadku studiów I stopnia, a w przypadku studiów II stopnia — średnia uzyskana z oceny na dyplomie studiów wyższych, średnia ocen uzyskanych w toku studiów.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określa Regulamin potwierdzania efektów uczenia się w Akademii Sztuki Wojennej. Weryfikacja efektów uczenia się jest dokonywana w oparciu o efekty kształcenia określone w programie kształcenia dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia. W wyniku potwierdzania efektów uczenia się można zaliczyć kandydatowi na studia nie więcej niż 50% punktów ECTS, przypisanych do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone:

- 1) osobie posiadającej świadectwo dojrzałości i co najmniej pięcioletnie doświadczenie zawodowe – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia;
- 2) osobie posiadającej tytuł zawodowy licencjata lub inżyniera lub równorzędny i co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe zdobyte po ukończeniu studiów pierwszego stopnia – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia;
- 3) osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera lub równorzędny i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe zdobyte po ukończeniu studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów pierwszego lub drugiego stopnia.

Kandydat może przystąpić do weryfikacji efektów uczenia się z nie więcej niż jednego przedmiotu/modułu w jednym dniu. Weryfikacja efektów uczenia się jest dokonywana w odniesieniu do efektów kształcenia określonych w programie kształcenia dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia. Sprawdzane są faktyczne umiejętności, kompetencje i wiedza, a nie przedłożone dokumenty (umowy, certyfikaty, świadectwa, zaświadczenia itd.). Forma weryfikacji efektów uczenia się może obejmować: egzamin ustny, egzamin pisemny, test, zadania, projekt, ćwiczenia itp. Metody weryfikacji efektów kształcenia dla danego przedmiotu/modułu określa karta przedmiotu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Programowi kształcenia został zapewniony z jednej strony specjalistyczny, a z drugiej interdyscyplinarny charakter, przy czym akcent został położony na dobór treści z zakresu problematyki obronności. Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem kierunku. Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji na poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na kierunku *Obronność*. Metody weryfikacji efektów kształcenia studenci oceniają jako właściwie dobrane do treści i efektów kształcenia. Czują się oceniani obiektywnie i sprawiedliwie. Mają wgląd do

ocenionych prac w celu poprawy błędów. Dysponują wszelkimi informacjami o procesie dyplomowania, a samą procedurę wyboru promotora i tematu pracy oceniają jako przejrzystą i satysfakcjonującą. Treści poszczególnych modułów są przy tym zintegrowane z badaniami naukowymi prowadzonymi przez kadre kierunku. Daje to gwarancję, że studentom przekazywana jest najbardziej aktualna wiedza oraz że osiągają oni umiejętności ułatwiające funkcjonowanie w środowisku zawodowym.

Dobre praktyki

Dobłą praktyką jest przygotowanie studentów do pisania pracy dyplomowej poprzez szeroki zakres konsultacji z promotorem oraz wizyty studyjne w instytucjach zewnętrznych celem zebrania materiałów do pracy. Takie działania w sposób szczególny przygotowują studentów do prowadzenia badań naukowych. Za dobrą praktykę należy uznać analizę skuteczności weryfikacji efektów kształcenia na podstawie semestralnych arkuszy weryfikacji efektów kształcenia.

Zalecenia

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) działa w odniesieniu do regulacji prawa powszechnie obowiązującego, aktów prawa wewnętrznego Akademii Sztuki Wojennej oraz Wydziału Wojskowego.

Zasadnicze regulacje prawne Akademii:

- a. *Strategia Rozwoju Akademii Sztuki Wojennej na lata 2017-2022.* Załącznik do uchwały Nr 17/2017 Senatu ASzWoj z dnia 15 marca 2017 r.
- b. *Strategia funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.* Załącznik do uchwały Nr 21/2017 Senatu ASzWoj z dnia 15 marca 2017 r.
- c. *Regulamin studiów w Akademii Sztuki Wojennej.*
- d. Zarządzenie Nr 58 Rektora - Komendanta Akademii Sztuki Wojennej z dnia 27 września 2017r. *w sprawie zasad i trybu przeprowadzania badań ankietowych oraz hospitacji w Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie.*
- e. Uchwała Nr 5/2017 Senatu Akademii Sztuki Wojennej z dnia 18 stycznia 2017 r. *w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia studiów wyższych, doktoranckich i podyplomowych.*
- f. Zarządzenie Nr 59 Rektora - Komendanta Akademii Sztuki Wojennej z dnia 27 września 2017 r. *w sprawie wprowadzenia Głównych zadań poszczególnych osób funkcyjnych lub zespołów tworzących Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia.*

Zasadnicze regulacje prawne Wydziału:

- a. *Regulamin Organizacyjny Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej.*

- b. *Strategia rozwoju Wydziału Wojskowego na lata 2016-2022.*
- c. Uchwała Nr 12/2016 Rady Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie *Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.*
- d. Zarządzenie Nr 16 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 12 kwietnia 2017 r. w sprawie *powołania Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.*
- e. Zarządzenie Nr 26 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 26 maja 2017 r. w sprawie *oceny studentów/słuchaczy podczas dowódczo-sztabowego ćwiczenia szkieletowego PIERŚCIEN-17.*
- f. Zarządzenie Nr 28 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie *procedury monitorowania jakości prac dyplomowych opracowanych w Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej.*
- g. Zarządzenie Nr 29 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie *powołania Zespołu do oceny jakości prac dyplomowych studentów kierunku studiów „Obronność” Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej w roku akademickim 2016/2017.*
- h. Zarządzenie Nr 31 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie *oceny praktyki zawodowej słuchaczy Podyplomowych Studiów Operacyjno-Taktycznych.*
- i. Zarządzenie Nr 32 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie *zmiany Zarządzeniu Nr 16 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 12 kwietnia 2017 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.*
- j. Zarządzenie Nr 37 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 19 października 2017 r. w sprawie *zmiany Zarządzeniu Nr 16 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 12 kwietnia 2017 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.*

Wydział Wojskowy powstał w 2016 roku, wraz z przekształceniem Akademii Obrony Narodowej (AON) w Akademię Sztuki Wojennej. Został on wydzielony z Wydziału Zarządzania i Dowodzenia AON. Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia został ustanowiony Uchwałą Nr 12/2016 Rady Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie *Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.* W uchwale wskazano uwarunkowania organizacji systemu, jego cele, efekty działania oraz zasadnicze aspekty funkcjonowania. Określono także główne zadania i sposób doboru składu Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Zarządzeniem Nr 16 Dziekana Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej z dnia 12 kwietnia 2017 r., powołany został Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK). Zarządzeniami Nr 32 z dnia 28 sierpnia 2017 r., oraz Nr 37 z dnia 19 października 2017 r., Dziekana Wydziału Wojskowego zmienione zostały zapisy Zarządzenia Nr 16, odpowiednio w zakresie zmiany terminu kadencji funkcjonowania WZZJK (do dnia 31 września 2018 r.) oraz w zakresie zmiany jednego z członków WZZJK. Nadzór nad funkcjonowaniem WZZJK sprawuje Dziekan Wydziału Wojskowego. Pełnomocnik Dziekana

ds. Jakości Kształcenia jest przedstawicielem Wydziału Wojskowego w Uczelnianym Zespole Zapewnienia Jakości Kształcenia. WSZJK ustanowiony został w celu stałego podnoszenia jakości kształcenia, jako czynnik warunkujący dalszy rozwój oraz umacnianie pozycji Wydziału Wojskowego w Akademii Sztuki Wojennej oraz w krajowym i międzynarodowym obszarze szkolnictwa wyższego. WSZJK budowany jest w ramach Akademickiego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz w oparciu o dobre praktyki zapewnienia jakości kształcenia. Działaniom tym służy przede wszystkim dokonywana samoocena, współpraca, wspieranie i upowszechnianie najlepszych rozwiązań metodycznych i organizacyjnych oraz reagowanie na uwagi i sugestie odbiorców oferty edukacyjnej (studentów, słuchaczy, doktorantów), nauczycieli akademickich i pracowników Wydziału, a także interesariuszy zewnętrznych. W roku akademickim 2016/2017 głównymi celami działania Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia było:

1. Ustanowienie wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia.
2. Udział w pracach Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) dotyczących opracowania polityki jakości kształcenia oraz procedur jakości kształcenia w Akademii Sztuki Wojennej.
3. Zaplanowanie działania WSZJK w roku akademickim 2017/2018.

Szczegółowe przedsięwzięcia w powyższym zakresie ujęto w Planie realizacji zadań związanych z poprawą i oceną jakości kształcenia Wydziału Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej w roku akademickim 2016/2017. Wydział Wojskowy stosuje podejście projakościowe w każdym aspekcie procesu dydaktycznego oraz w działalności naukowej i wychowawczej. Uczestnicy procesu kształcenia realizują podejście projakościowe poprzez zaangażowanie w pracę zespołową, przestrzeganie standardów i procedur oraz stałe podnoszenie swoich kompetencji, do czego w dużym stopniu przyczyniają się realizowane przedsięwzięcia o charakterze seminariów, porad, kształcenia uzupełniającego i odpraw metodycznych. Cele polityki jakości są realizowane poprzez następujące zadania: włączenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych - w tym gestorów korpusów i grup osobowych Sił Zbrojnych RP oraz dowódców i oficerów sztabów - do procesu modyfikowania misji, celów strategicznych, kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia oraz projektowania i realizacji procesu kształcenia. Ponadto, do zadań tych należy wdrożenie standardów oceny osiągania założonych efektów kształcenia i wykorzystanie tej oceny do doskonalenia programów kształcenia, pozyskanie szerokiego wsparcia dla działań projakościowych w obszarze kształcenia w społeczności akademickiej oraz wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, stosowanie procedur, a także inicjowanie nowych rozwiązań podnoszących jakość realizowanych działań, oraz dokonywanie cyklicznej oceny funkcjonowania Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

W roku akademickim 2016/2017 dokonano przeglądu programów kształcenia zarówno na kierunku studiów *obronność* oraz w odniesieniu do studiów podyplomowych i kursów realizowanych w Wydziale Wojskowym. Zgodnie z przyjętą „Strategią rozwoju Wydziału na lata 2017–2022”, w koncepcji kształcenia uwzględniono wzorce międzynarodowe wynikające z „Europejskich Ram Kwalifikacji dla Ucznia się przez Całe Życie” (ERK) oraz „Ramy Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego” (EHEA).

Przeanalizowano także programy kształcenia szkół wyższych kształcących studentów na zbliżonych kierunkach studiów, z którymi współpracuje Wydział Wojskowy i. W opracowanych koncepcjach kształcenia wzięto pod uwagę m.in.: wyniki badań opinii studentów, wyniki rozpoznawania potrzeb lokalnego rynku pracy, gdzie pojawiło się zapotrzebowanie na specjalistów obronności i bezpieczeństwa; wyniki uzgodnień środowiskowych, ustaleń dokonanych na poziomie Uczelni z innymi jednostkami organizacyjnymi i przedstawicielami studentów, wymagania i zalecenia pracodawców, przykłady dobrych praktyk z uczelni krajowych i zagranicznych, opracowania naukowe dotyczące różnych aspektów obronności oraz sugestie stowarzyszeń naukowych.

Proces oceny i opracowywania nowych programów kształcenia dla studentów pierwszego i drugiego stopnia kierunku *obronność* studiów stacjonarnych i niestacjonarnych miał na celu zaoferowanie kandydatom i przyszłym studentom innowacyjnych treści programowych. Związane to było przede wszystkim ze zmianami w Systemie Obronnym Państwa, a zwłaszcza modelu Sił Zbrojnych RP oraz w odniesieniu do dynamicznych zmian w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego. Efekty kształcenia są sukcesywnie modyfikowane, tak aby sprostać oczekiwaniom studentów, a zadaniem Rady Wydziału jest przedstawienie oferty dydaktycznej odpowiadającej potrzebom rynku pracy, a jednocześnie interesującej i atrakcyjnej dla studentów. W wyniku weryfikacji programów kształcenia od roku akademickiego 2017/2018 na ocenianym kierunku studiów, zaproponowano studentom nowe specjalności „Obrona terytorialna” oraz „Współczesne konflikty zbrojne”, które jak wynika z informacji uzyskanych od Władz Wydziału Wojskowego, cieszą się obecnie dużym zainteresowaniem kandydatów. Program kształcenia opracowywany jest przez powołany przez Dziekana zespół, który po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego, Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz interesariuszy zewnętrznych przedstawia projekt programu stałej komisji Rady Wydziału ds. spraw studiów i programów kształcenia, a następnie do uchwalenia przez Radę Wydziału. Przygotowywany program kształcenia musi uwzględniać wnioski z analizy zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów. Projektując program kształcenia uwzględnia się także wyniki analizy potencjału dydaktycznego Wydziału oraz zakres współpracy krajowej i międzynarodowej. Przygotowując koncepcję kształcenia oraz program kształcenia uwzględnia się także wnioski z dotychczasowych działań. Wszystkie te przedsięwzięcia mają na celu określenie silnych i słabych stron Wydziału w odniesieniu do możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia. Na tej podstawie określone są działania zmierzające do opracowania odpowiedniej koncepcji kształcenia oraz programu kształcenia. Jednocześnie wskazuje się działania zmierzające do wypełnienia ewentualnej luki w potencjale dydaktycznym, bazie szkoleniowej, współpracy krajowej i międzynarodowej oraz w innych obszarach zapewniających odpowiednią jakość kształcenia. Działania te mają na celu zapewnienie adekwatności przygotowywanej oferty dydaktycznej – koncepcji i programu kształcenia – z potrzebami rynku pracy. W przypadku kierunku studiów „obronność” rynkiem pracy są wszystkie podmioty resortu Obrony Narodowej oraz podmioty realizujące zadania na rzecz Systemu Obronnego Państwa, zarówno instytucje publiczne (np. samorządy, Straż Graniczna, Policja)

jak również przedsiębiorstwa oraz ośrodki analityczne zajmujące się obronnością i bezpieczeństwem.

W przygotowaniu oraz formułowaniu uwag dotyczących efektów oraz programów kształcenia dużą rolę odgrywają interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. Biorą oni udział w tych procesach w różny sposób, na wszystkich etapach projektowania programów kształcenia, monitorowania ich realizacji oraz okresowej oceny. Przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych (studentów, kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału, nauczyciele akademicy innych jednostek organizacyjnych Uczelni oraz innych uczelni zaangażowani w proces kształcenia) są włączani w prace zespołów przygotowujących efekty i programy kształcenia lub projektujących ich zmiany. Studenci mogą zgłaszać uwagi bezpośrednio (poprzez wypełnienie ankiet ewaluacyjnych w procesie oceny przedmiotu, kierunku studiów oraz warunków realizacji procesu kształcenia) oraz poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Wydziału, swoich uwag dotyczących efektów i programów kształcenia bezpośrednio swoim przełożonym oraz Wydziałowemu Zespołowi Zapewnienia Jakości Kształcenia a także do opiekuna danego roku studiów. Jednocześnie wszystkie osoby partycypujące w procesie kształcenia mają możliwość zgłaszania uwag poprzez swoich przedstawicieli we wskazanych powyżej organach kolegialnych Wydziału. Wydział Wojskowy korzysta szeroko ze współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz interesariuszami zewnętrznymi. Efekty kształcenia i program konsultowane są między innymi z Dowództwem Wojsk Obrony Terytorialnej, Strażą Graniczną czy Wojewódzkimi Sztabami Wojskowymi. Przy opracowaniu programów kształcenia uwzględnia się również aktualne i potencjalne potrzeby rynku pracy oraz ogólne wnioski z monitoringu losów absolwentów. Systematyczne badania losów absolwentów, analizy potrzeb rynku pracy oraz monitorowanie losów absolwentów prowadzi Biuro Karier Akademii Sztuki Wojennej. Badania te są realizowane 6 miesięcy po obronie pracy dyplomowej oraz odpowiednio po 3 i 6 latach od zakończenia studiów. Z uwagi na okres funkcjonowania Wydziału Wojskowego, w dotychczasowych raportach nie odnoszono się do Wydziału Wojskowego. Absolwenci kierunku studiów *obronność* byli klasyfikowani w grupie studentów Wydziału Zarządzania i Dowodzenia. Pomimo powyższego zastrzeżenia podczas opracowania nowego programu kształcenia analizowano informacje zawarte w przygotowywanych raportach. Szczegółowe informacje w zakresie opinii absolwentów Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego oraz Wydziału Zarządzania i dowodzenia Akademii Obrony Narodowej oraz Akademii Sztuki Wojennej znajdują się w *Raporcie z badania losów zawodowych absolwentów Akademii Obrony Narodowej I stopnia 3 lata po obronie pracy dyplomowej Rocznik 2013*, *Raporcie z badania losów zawodowych absolwentów Akademii Obrony Narodowej II stopnia 3 lata po obronie pracy dyplomowej Rocznik 2013*, *Raporcie z badania losów zawodowych absolwentów Akademii Sztuki Wojennej I stopnia 6 miesięcy po obronie pracy dyplomowej Rocznik 2016*, *Raporcie z badania losów zawodowych absolwentów Akademii Sztuki Wojennej II stopnia 6 miesięcy po obronie pracy dyplomowej Rocznik 2016*, oraz *Raporcie z badania losów zawodowych absolwentów Akademii sztuki Wojennej 6 miesięcy po obronie pracy dyplomowej Rocznik 2016*, Warszawa 2017.

Niezależnie od badań prowadzonych na poziomie Akademii bezpośrednio po zakończeniu roku akademickiego 2016/2017 przeprowadzono w Wydziale Wojskowym badanie zadowolenia ze

studiów na kierunku *obronność* absolwentów studiów I i II stopnia. Wyniki z monitorowania karier absolwentów oraz zadowolenia ze studiów są wykorzystywane do określania potrzeb środowiska zewnętrznego – rynku pracy – w zakresie kompetencji absolwentów, identyfikowania szans i zagrożeń płynących z otoczenia bliższego i dalszego, określania silnych i słabych stron Wydziału oraz identyfikowania kierunków rozwoju (doskonalenia), określania celów strategicznych i operacyjnych Wydziału oraz sposobów ich osiągnięcia weryfikacji koncepcji i programu kształcenia, w celu dostosowania ich do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań absolwentów, doskonalenia sposobów i narzędzi osiągania efektów kształcenia, doskonalenia systemu praktyk zawodowych, doskonalenia narzędzi weryfikacji efektów kształcenia, ukierunkowania działania wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia na zidentyfikowane niesprawności, przygotowywanie programów doskonalenia kształcenia, identyfikowania kluczowych interesariuszy zewnętrznych oraz określania zakresu i zasad współpracy.

W wyniku przeprowadzenia monitorowania zawodowych karier absolwentów zaproponowano i wdrożono na ocenianym kierunku nowe specjalności „Obrona terytorialna” oraz „Współczesne konflikty zbrojne”, zwiększono ilości zajęć praktycznych realizowanych w jednostkach organizacyjnych resortu Obrony Narodowej lub we współpracy z nimi, zwiększono oferty miejsc odbywania praktyk zawodowych, zapewniono studentom możliwości samodzielnego wyboru miejsca praktyki, zgodnie z ich zainteresowaniami, w instytucjach związanych z obronnością (inne niż oferta Akademii), umożliwiono realizację w trakcie studiów przeszkolenia wojskowego, zwiększono liczbę godzin lub wprowadzenie do programu zajęć (docelowo przedmiotów) prowadzonych w języku obcym, czy też zapewniono udział studentów kierunku *obronność* w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych realizowanych ze studentami wojskowymi.

Na ocenianym kierunku funkcjonuje, zgodnie z zasadami obowiązującymi w ASzWoj, system oceny i weryfikacji efektów kształcenia. Ogólne procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia określone są w Regulaminie studiów. Szczegółowo narzędzia weryfikacji ujmowane są dla każdego przedmiotu w kartach przedmiotu. Okresowa ocena narzędzi weryfikacji efektów kształcenia dokonywana jest zgodnie z procedurami wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest spełnienie wymagań wynikających z karty opisu przedmiotu. Zaliczenia dokonuje prowadzący zajęcia. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest uzyskanie pozytywnych ocen według kryteriów określonych w karcie opisu przedmiotu, a semestru uzyskanie zaliczenia wszystkich przedmiotów, egzaminów i praktyk, określonych w programie studiów dla danego semestru. Kompleksowa ocena osiągnięcia efektów kształcenia przez studentów oraz ocena skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest dokonywana przez Komisję Rady Wydziału ds. Spraw Studiów i Programów Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Sprawozdania w tym zakresie przedstawiane są podczas posiedzeń Rady Wydziału poświęconych jakości kształcenia. Ocena dokonywana jest w sposób jakościowy, m.in. na podstawie wyników ankiet, opinii pracodawców i przedstawicieli administracji publicznej, oceny aktywności jednostek organizacyjnych Wydziału w procesie kształcenia itp. oraz w sposób ilościowy (m.in. na podstawie porównywania struktury uzyskanych ocen semestralnych i końcowych, statystycznych wyników ankiet w danym roku i w latach

poprzednich, porównywania aktywności studentów w kołach naukowych i przedsięwzięciach wewnętrznych lub zewnętrznych, liczby inicjatyw dydaktycznych podejmowanych w jednostkach organizacyjnych, liczby nowo tworzonych przedmiotów kształcenia, specjalności i kierunków, liczby zmian wprowadzanych w programach kształcenia, będących wynikiem analizy uzyskiwanych efektów kształcenia i potrzeb rynku pracy oraz na podstawie innych źródeł informacji). Jako bardzo istotne źródło informacji traktuje się ocenę osiągnięcia efektów kształcenia dokonaną przez nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces kształcenia oraz przez studentów. Wszystkie uwagi zgłaszane w procesie przygotowania lub zmiany efektów i programów kształcenia przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym podmioty zewnętrzne realizujące zadania oceny jakości kształcenia są brane pod uwagę w pracach właściwych zespołów projektowych. Projekty przygotowywanych programów lub zmian w programach zawierają w uzasadnieniu opis zgłoszonych uwag, ich ocenę i komentarz oraz określają stopień i sposób ich wykorzystania. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się także podczas praktyk zawodowych. Oceny praktyki dokonuje opiekun (weryfikuje prodziekan ds. studenckich) na podstawie dziennika praktyk, sprawozdania studenta z praktyki i opinii instytucji, w której student odbywał praktykę. Po odbyciu praktyki jej opiekun przeprowadza ze studentem wywiad, który służy między innymi do zweryfikowania stopnia osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia.

Monitorowanie różnych elementów procesu kształcenia ma na celu określenie skuteczności osiągnięcia efektów kształcenia oraz ich ewentualnej weryfikacji. Monitorowanie efektów kształcenia odbywa się, między innymi, poprzez: wyniki uzyskiwane przez studentów w ramach poszczególnych semestrów; wyniki uzyskiwane przez studentów z pracy i egzaminu dyplomowego; wyniki uzyskiwane przez studentów w ramach praktyki zawodowej; uwagi i wnioski z analizy monitoringu losów absolwentów. Zgodnie z Regulaminem studiów każdy prowadzący zajęcia zobowiązany jest do podania studentom do wiadomości szczegółowych informacji dotyczących przedmiotu, a zawartych w karcie jego opisu. Każdy przedmiot przewidziany w planie studiów kończy się oceną wpisaną do karty okresowych osiągnięć studentów (generowanej po zakończonej sesji egzaminacyjnej) oraz protokołu egzaminu/zaliczenia zamieszczonym w wirtualnej uczelni. Wydrukowane protokoły z wynikami zaliczeń i egzaminów nauczyciel akademicki przekazuje do dziekanatu po zakończeniu sesji egzaminacyjnej. Studenci mają zapewnioną możliwość wglądu do sprawdzonych i ocenionych prac pisemnych. Studentom przysługują prawa odwoławcze od ocen przewidziane w Regulaminie studiów oraz wynikające z niego możliwości poprawiania ocen niedostatecznych. Materiały dokumentujące formę i treść oraz protokoły zaliczeń są archiwizowane i poddawane kontroli w celu monitorowania poprawności procesu oceniania (okres przechowywania – 1 rok).

W toku studiów studenci zobligowani są do wykonywania różnych prac i wykonania określonych czynności i zadań podlegających ocenie. Najczęściej stosuje się kolokwia, prace zaliczeniowe (pisemna analiza i opis wybranego zagadnienia merytorycznego, referat, prezentacja multimedialna, analiza przypadku).

Działania doskonalące w ramach działalności bieżącej podejmowane są najczęściej przez kierownictwo Wydziału, dyrektorów instytutów lub kierowników zakładów. Decyzje w tym zakresie są podejmowane oraz przekazywane podczas cotygodniowych lub miesięcznych odpraw. Określany jest wtedy cel działania, sposób wykonania, czas realizacji, odpowiedzialni oraz sposób przekazania informacji o wykonaniu. Ocena okresowa wyników monitorowania efektów kształcenia dokonywana jest na zakończenie semestru oraz roku akademickiego. Na jej podstawie przygotowywane są projekty działań doskonalących w Wydziale oraz propozycje zmian w procedurach działania na poziomie Akademii. W Wydziale projekty działań doskonalących wdrażane są na podstawie zarządzeń Dziekana lub uchwał Rady Wydziału. Propozycje zmian w procedurach Akademii przekazywane są osobie właściwej w proponowanym obszarze zmiany (prorektorowi lub kierownikowi właściwej jednostki organizacyjnej) oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Propozycje te mogą być wdrożone, adekwatnie do rangi i zakresu przez Rektora lub Senat Uczelni. Elementy wdrożenia nowych procedur ujmowane są w Planie działalności Wydziału lub Planie działalności Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na dany rok. W dokumentach planistycznych określa się cele, zadania służące ich osiągnięciu oraz odpowiedzialnych za realizację. Plan działalności Wydziału stanowi także podstawę do określenia środków finansowych niezbędnych do jego funkcjonowania w danym roku. Co kwartał następuje uszczegółowienie działalności Wydziału, co znajduje swoje odzwierciedlenie w Planie zasadniczych przedsięwzięć. W dokumencie tym precyzyjnie określa się działania wydziału w perspektywie kolejnych trzech miesięcy.

W odniesieniu do przedstawionych powyżej dokumentów obowiązuje system sprawozdawczy, który pozwala określać skuteczność i efektywność działania Wydziału oraz jego poszczególnych komórek wewnętrznych i zespołów roboczych. Dotyczy to także działań doskonalących. Sprawozdawczość w działalności bieżącej prowadzona jest natomiast w układzie cotygodniowym oraz miesięcznym. Dyrektorzy instytutów przedkładają Dziekanowi tygodniowe i miesięczne sprawozdania z realizowanych działań. Ujmują w nich najważniejsze zrealizowane w danym tygodniu (miesiącu) przedsięwzięcia, przedsięwzięcia planowane do realizacji w kolejnym tygodniu (miesiącu) oraz problemy (sprawy) wymagające wsparcia (interwencji) ze strony przełożonego. Niezależnie od przyjętego systemu meldunkowego istnieje obowiązek reagowania na zidentyfikowane niesprawności na wszystkich poziomach struktury Wydziału oraz meldowania przełożonym o podjętych działaniach i osiągniętych rezultatach. Istotnym elementem wpływającym na sprawność działań doskonalących jest propagowanie dobrych praktyk oraz samodoskonalenie. Działania w tym zakresie podejmowane są podczas comiesięcznych spotkań – zajęć doskonalących – nauczycieli akademickich i pracowników Wydziału oraz Instytutów. Tematyka tych zajęć wynika ze zdefiniowanych potrzeb lub zatwierdzonego przez Dziekana programu doskonalenia. Miarą skuteczności działań doskonalących jest wyeliminowanie zidentyfikowanych niesprawności, zaś działaniami pośrednimi w tym zakresie jest przyjęcie rekomendacji dotyczących doskonalenia, zakres ich wdrożenia oraz zmiana jakościowa w dotychczasowym systemie działania.

Biorąc pod uwagę powyższe, Zespół Oceniający stwierdza, że stosowany na Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie, wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje prawidłowo, ma przejrzystą strukturę, jasno określone procedury, a także jest skuteczny w swoich działaniach.

3.2.

Władze Wydziału Wojskowego poinformowały Zespół Oceniający, że upubliczniane są informacje dotyczące procesu kształcenia. Wszystkie zainteresowane osoby mają dostęp do informacji zawartych na stronie internetowej Uczelni - www.akademia.mil.pl. Strona pozwala na dalsze poszukiwanie informacji według różnych kryteriów. Zasadnicze z nich to: status zainteresowanego i rodzaj poszukiwanej informacji (odpowiednio zakładki: kandydat, rekrutacja online, student, absolwent, Wirtualna Uczelnia, Wyższe Kursy Obronne) oraz kryterium struktury organizacyjnej (odpowiednio zakładki: o Akademii, wydziały, centra, jednostki). Informacje szczegółowe znajdują się na stronach (w zakładkach strony Uczelni) poszczególnych jednostek organizacyjnych. Kandydat na studenta ma możliwość zapoznania się z ofertą kształcenia od razu z poziomu strony głównej Uczelni, w zakładce „kandydat”. Może wybrać podgrupę dotyczącą informacji ogólnych i danych kontaktowych lub przejść do informacji

o poszczególnych poziomach i rodzajach kształcenia. W podgrupie „studia I stopnia (licencjackie)” kandydat uzyskuje informację o zasadach rekrutacji oraz o wszystkich kierunkach studiów prowadzonych w Uczelni, w tym dotyczących kierunku *obronność*. Informacje dotyczące tego kierunku studiów obejmują, m.in. charakterystykę i opis kierunku studiów, zalety studiowania, uzyskiwane specjalności, opis przebiegu studiów wraz z modułami kształcenia i przedmiotami, sylwetkę absolwenta oraz charakterystykę pożądanego kandydata. Wskazana jest także osoba będąca opiekunem tych studiów oraz jej dane kontaktowe. Na stronie głównej systemu „Rekrutacja on-line” kandydat znajdzie także wszelkie informacje dotyczące procedury rekrutacyjnej oraz danych kontaktowych punktu rekrutacyjnego Wydziału Wojskowego. Każdy student otrzymuje uprawnienia do logowania się do systemu „Wirtualna uczelnia”. W systemie tym mają oni możliwość zapoznania się z szeregiem informacji, w tym: sylabusami przedmiotów, uzyskiwanymi ocenami, planami zajęć. Istnieje także możliwość przekazywania informacji studentom oraz publikowania ogłoszeń. Ze strony głównej Uczelni lub Wydziału każdy ma możliwość poprzez zakładkę „student” przejścia do strony internetowej studentów i doktorantów ASzWoj „Rembridge” (<http://rembridge.pl/>). Znajdują się tam informacje dotyczące funkcjonowania studenta na Uczelni, dotyczące pomocy materialnej, biura karier, samorządu studentów, organizacji studentów oraz informacje o aktywności studentów po godzinach zajęć. Z programem kształcenia każdy student ma możliwość zapoznania się u opiekuna studiów.

Na stronie internetowej Wydziału Wojskowego publikowane są informacje ogólne o wydziale oraz poszczególnych komórkach organizacyjnych, a także informacje dla studentów wojskowych i cywilnych. Student znajdzie tam zwłaszcza informacje dotyczące terminarza, ogłoszeń dziekanatu, dokumentów do pobrania, opracowania prac dyplomowych oraz odbywania praktyk. Na stronie Wydziału publikowane są także informacje o strukturze

poszczególnych komórek organizacyjnych, terminy i miejsca pracy i dyżurów pracowników administracyjnych oraz konsultacji nauczycieli akademickich oraz wszelkie dane teleadresowe. Pracownicy m.in. dziekanatu korzystają z systemu Dziekanat.XP, w którym prowadzone są m.in.: wirtualne akta studentów, generowane karty indywidualnych osiągnięć studentów, protokoły i planowane zajęcia. Istnieje także możliwość kontaktu grupowego oraz indywidualnego ze studentami i wykładowcami poprzez e-mail. Korespondencja prowadzona jest także za pomocą tradycyjnego e-maila.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Realizacja polityki zarządzania jakością kształcenia poprzez monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i ocenę osiągania efektów kształcenia służy doskonaleniu programów kształcenia na ocenianych kierunkach. Rezultaty działań podejmowanych w tym procesie są wykorzystywane dla zapewnienia, z jednej strony, zgodności programów kształcenia z wymogami powszechnie obowiązującego prawa i aktów wewnętrznych Wydziałowego Wojskowego Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Z drugiej strony służą one dostosowywaniu programów kształcenia do oczekiwań i potrzeb różnych grup interesariuszy, potrzeb rynku pracy, czynników istotnych z perspektywy ogólnego interesu społecznego i związanych z tym oczekiwanych od absolwentów kierunku *obronność kompetencji* w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych. Zespół Oceniający stwierdza, że Jednostka zapewnia publiczny dostęp do informacji o programach kształcenia i realizacji procesu kształcenia.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2.Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Na ocenianym kierunku minimum kadrowe kierunku obronność studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim stanowi: 2 profesorów tytularnych – reprezentujących swoim dorobkiem naukowym obszar wiedzy - nauki społeczne, dziedzina nauki -nauki społeczne, dyscyplina naukowa (– nauki o obronności; 4 dr hab. – obszar wiedzy - nauki społeczne, dziedzina nauki - nauki społeczne, dyscyplina naukowa - nauki o obronności; 1 dr hab.- obszar wiedzy nauki humanistyczne, dziedzina nauki humanistyczne, dyscyplina naukowa – historia (dorobek historia wojskowości i obronność); 7 doktorów – obszar wiedzy – nauki społeczne, dziedzina nauki-nauki społeczne, dyscyplina naukowa – nauki o obronności; 3 doktorów – obszar wiedzy – nauki społeczne, dziedzina nauki- nauki społeczne, dyscyplina naukowa – nauki o

bezpieczeństwie (dorobek – bezpieczeństwo i obronność). Wszyscy spełniają kryteria do zaliczenia ich do minimum kadrowego. Wszyscy nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe na ocenianym kierunku, posiadają tytuły i stopnie naukowe, a także są żołnierzami służby czynnej.

Każdy z nich legitymuje się znacznym dorobkiem naukowym, w postaci publikacji w periodykach krajowych jak i zagranicznych, monografiami, a także ukończonymi studiami podyplomowymi oraz specjalistycznymi w ośrodkach i uczelniach wojskowych w kraju i za granicą. W sumie, nauczyciele akademicy na ocenianym kierunku są autorami lub współautorami 455 publikacji naukowych, w tym 85 monografii, 258 rozdziałów w monografiach i 112 artykułów naukowych. Są one kompatybilne z zainteresowaniami badawczymi kadry, lub oczekiwaniami resortu Obrony Narodowej lub NATO. Znacząca część kadry była uczestnikami misji w Afganistanie oraz Iraku, co znajduje odzwierciedlenie w badaniach naukowych z obronności. Każdy nauczyciel akademicki tworzący minimum kadrowe prowadzi badania naukowe. W tej chwili realizowanych jest 6 projektów badawczo-rozwojowych finansowanych przez NCBiR oraz kilkanaście -18 projektów badawczych. Dodatkowo 16 oficerów zaangażowanych jest w działalność ekspercką, opracowując ekspertyzy dla MON i NATO. Tego typu działalność wymaga od uczestników na wiedzy wysoko specjalistycznej. W badaniach uczestniczą studenci ocenianego kierunku, a efektem ich prac są prace magisterskie, licencjackie lub publikacje w periodykach naukowych krajowych, zagranicznych, a także rozdziały w monografiach (dotychczas opublikowano 6 takich monografi z udziałem studentów oraz 33 artykuły w periodykach naukowych krajowych i zagranicznych). Obecnie zaangażowanych w prace naukowo – badawcze jest 12 studentów (nie mogą uczestniczyć w projektach badawczych objętych klauzulami niejawnymi to jest pewnym ograniczeniem ich aktywności na tym obszarze).

4.2.

Na ocenianym kierunku zajęcia prowadzi 73 nauczycieli akademickich: 2 profesorów tytularnych, 5 dr hab., 37 doktorów oraz 29 magistrów zatrudnionych na stanowiskach asystentów i starszych wykładowców. Wykłady prowadzą samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz doktorzy. Dobór nauczycieli do przedmiotów wynika z obszaru zainteresowań naukowych. w tej Uczelni i na ocenianym kierunku. Ze względu na potencjał kadrowy, nie ma problemów z obsadą zajęć dydaktycznych. Wszyscy prowadzący spełniają kryteria jakościowe. Posiadana wiedza, dorobek oraz kompetencje dydaktyczne są na bardzo wysokim poziomie oraz mieszczą się w zakresie zasadniczych dyscyplin, stanowiących podstawę kształcenia na ocenianym kierunku. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż jest to Uczelnia resortowa MON, a kadra na ocenianym kierunku – obronność, to specjaliści wysokiej klasy. Kadra dydaktyczna przydzielana jest to zajęć zgodnie z posiadanym dorobkiem naukowym oraz prowadzonymi badaniami naukowymi i zdobytym doświadczeniem. Doświadczenie wynikające ze służby wojskowej w jednostkach bojowych WP oraz z uczestnictwa w ćwiczeniach, szkoleniach NATO oraz uczelniach państw NATO posiada wielu pracowników naukowo-dydaktycznych. I tak : w 2013 r. w wyjazdach takich brało udział 10 nauczycieli, w 2014 r. 19 nauczycieli, w 2015 – 23, w 2016 – 27 nauczycieli, w 2017- 29

nauczycieli. Tego typu wyjazdy, skutkują podnoszeniem poziomu wiedzy, doświadczenia, co niewątpliwie wpływa korzystnie na jakość procesu dydaktycznego. Obsada zajęć jest realizowana na podstawie przeglądu stopni i tytułów naukowych osób zatrudnionych z podziałem na poszczególne obszary nauki, dziedziny i dyscypliny. Do końca kwietnia dokonywana jest analiza liczby godzin dydaktycznych przewidzianych do realizacji w nowym roku akademickim. Na tej podstawie określa się potrzeby przedłużenia umów (dla nauczycieli cywilnych), ewentualnie zatrudnienia nowych pracowników etatowych lub ekspertów na umowy zlecenie. Zatrudnianie odbywa się na podstawie konkursów.

4.3.

Uczelnia jak i Wydział na którym realizowany jest oceniany kierunek, dba o ustawiczny rozwój i doskonalenie kadry dydaktycznej. W tym celu, korzysta się z wielu narzędzi, których zasadniczym zadaniem jest motywowanie kadry do podnoszenia swoich kwalifikacji naukowych i dydaktycznych. Jednym z nich jest system ocen pracowników, który obejmuje parametryczną ocenę w obszarach: badań naukowych, dydaktyki oraz działalności organizacyjnej. Dokonuje się tego w oparciu o „Regulamin okresowej oceny nauczycieli akademickich”. Dopelnieniem tej weryfikacji są różnego rodzaju procedury sprawdzające (w szczególności dotyczy hospitacji zajęć). Dodatkowo przeprowadza się ankiety wśród studentów, oceniające nauczycieli akademickich. Jest to realizowane zgodnie z zarządzeniem nr 58 rektora-komendanta Akademii Sztuki Wojennej z dnia 27.9.2017 r. w *sprawie zasad i trybu przeprowadzania badań ankietowych oraz hospitacji w Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie*. W dokumencie tym: określono organizację systemu badań ankietowych i hospitacji, prowadzenie tych badań, rodzaje badań ankietowych, , badanie oceny zajęć dydaktycznych (osoby prowadzącej zajęcia), badanie ankietowe oceny przedmiotu, badanie studenckiej praktyki zawodowej, badanie poziomu zadowolenia ze studiów, wykorzystanie wyników badań w procesie dydaktycznym oraz hospitacje. Dokument ten, stanowi wykładnię do prowadzenia szerokiej oceny nauczyciela akademickiego, w różnych obszarach działania. Wyniki są opracowywane w postaci zbiorczej i dostępne dla kadry dydaktycznej Wydziału. Zespół Oceniający stwierdza, że wyniki potwierdzają wysoką ocenę prowadzonych zajęć dydaktycznych (nie spadła poniżej oceny dobrej).

Zarówno władze ASzW jak i Wydziału, w miarę możliwości (jest to uczelnia resortowa, więc obowiązują w niej rozporządzenia i zarządzenia MON, nie tylko MNiSW) wspierają w miarę możliwości rozwój naukowy kadry dydaktycznej. Umożliwia się korzystanie z praktyk i staży naukowych, w ramach podpisanych umów z cywilnymi i wojskowymi uczelniami, urlopy naukowe na przygotowanie się do egzaminów doktorskich lub sfinalizowania procedur habilitacyjnych. Uczelnia finansuje wszystkie procedury wydania i publikowania dorobku naukowego. Dodatkowo jeśli jest taka konieczność, dla zaangażowanych w procedowanie doktoratu i habilitacji zmniejsza się liczbę godzin dydaktycznych (pensum). Pracownicy naukowo-dydaktyczni otrzymują nagrody za zdobywanie kolejnych stopni naukowych, osiągnięcia naukowo- badawcze (pozyskiwanie grantów, prace w międzynarodowych zespołach naukowych), osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i kształcenie kadr. Specyfika Uczelni sprawia, iż – wraz z rozwojem naukowym istnieje możliwość awansu w stopniu wojskowym. Dzięki tym motywacjom, w latach 2013-2017 pracę dokorską obroniło 19

pracowników Wydziału, 5 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego oraz 2 pracowników tytuł profesora zwyczajnego. Przed habilitacją jest 3 nauczycieli akademickich, 1 w trakcie przygotowania wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego. Oprócz stopni i tytułów naukowych, nauczyciele akademicy podwyższają kwalifikacje specjalistyczne w krajowych jak i NATO-skich ośrodkach wojskowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka spełnia wymagania kadrowe na kierunku *obronność* na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. **Mocne strony**- młoda kadra podnosząca swoje wykształcenie w kraju i za granicą; prowadzenie badań naukowych w specyficznej dyscyplinie nauki o obronności, dobrze wyposażone laboratoria i specjalistyczne pracownie, co podnosi efektywność kształcenia studentów, współpraca z uczelniami krajowymi i za granicznymi – podnoszenie atrakcyjności procesu dydaktycznego , np. Katedra AdHoc. **Słabe strony** – specyfika certyfikacji dostępu do informacji niejawniej ogranicza możliwość włączenia studentów do niektórych zespołów badawczych, duże obciążenie dydaktyczne i organizacyjne nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki

Aktywne i szerokie włączanie studentów w zespoły naukowo-badawcze możliwość aktywnego uczestnictwa nauczycieli we wszystkich możliwych formach podnoszenia kwalifikacji naukowych jak i specjalistycznych.. Szeroka współpraca z ośrodkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi, co służy rozwojowi kadry.

Zalecenia

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Przy opracowywaniu i realizacji programów kształcenia oceniany Wydział korzysta ze szerokiej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz interesariuszami zewnętrznymi. Ze względu na specyficzną Uczelnię i Wydział, programy kształcenia konsultowane są między innymi z Dowództwem Wojsk Obrony Terytorialnej, Strażą Graniczną oraz Wojewódzkimi Sztabami Wojskowymi. Oprócz tego, w trakcie przygotowywania programów kształcenia, korzysta się z analizy potrzeb rynku pracy oraz uwzględnia się dane z tzw. monitoringu losów absolwentów. Wydział Wojskowy współpracuje również z uczelniami cywilnymi takimi jak: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytetem im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, a także uczelniami i organami wojskowymi. Aktywnie współpracuje z placówkami edukacyjnymi, z ponad 50 szkołami ponadgimnazjalnymi objętymi patronatami oraz ze stowarzyszeniami naukowymi i społecznymi. Dzięki tej współpracy, modyfikuje się programy kształcenia, studenci mogą uczestniczyć w praktykach i stażach w tych uczelniach oraz stowarzyszeniach naukowych i społecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocne strony: Współpraca ze specjalistycznymi instytucjami sektora obronnego wzmacnia przygotowanie absolwentów kierunku obronność do oczekiwań rynku pracy oraz umożliwia dalszą edukację i rozwój zawodowy w specjalistycznych służbach mundurowych, a także jako dobrych specjalistów dla instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa i obronności. Współpraca z kluczowymi instytucjami resortu MON w zakresie kształcenia bezpośrednio na rzecz interesariuszy.

Ciągle niski poziom świadomości obronnej administracji publicznej i samorządowej o potrzebie zatrudnienia wysoko kwalifikowanych kadr na stanowiska w zespołach obronnych, co stanowi pewne zagrożenie dla pozyskiwania kolejnych studentów na ten kierunek.

Dobre praktyki

Możliwość korzystania z instytucji MON w procesie kształcenia, szczególnie w zakresie realizacji praktyk studentów.

Zalecenia

.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Studenci na studiach pierwszego i drugiego stopnia odbywają zajęcia z języka obcego (do wyboru j. angielski, niemiecki, francuski, rosyjski). Ponadto na studiach pierwszego stopnia, dla specjalności „Obrona terytorialna” realizowany jest w formie modułu swobodnego wyboru język j. rosyjski. Zakłada się, iż po ukończeniu lektoratu studenci będą mieli umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii, brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich. Posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w zakresie specjalistycznej terminologii w zakresie obronności, co jest zgodne z efektami kształcenia.

Akademia Sztuki Wojennej współpracuje z 22 państwami w ramach programu ERASMUS+. W ramach tego programu studenci kierunku „Obronność” mają możliwość wyjazdu do następujących Uczelni zagranicznych Austria- Theresan Military Academy, Belgia - Université de Liège, Bułgaria - National Defence College, University of Transport, Varna Free University, National Military University, University of National and World Economy, Academy of Economics, New Bulgarian University, Chorwacja - University of Dubrovnik, Polytechnic of Međimurje in Čakovec, Rochester Institute of Technology Republika Cypryjska University of Nicosia, Czechy - Technical University of Ostrava, College of Logistics, Masaryk University, Tomas Bata University, University of Defence, Czech University of Life Sciences Prague, Cypr University of Nicosia, Estonia - Estonian Academy of Security, Estonian Aviation Academy, Francja - Ecole de Commerce Europeenne, Bordeaux/Lyon, Ecole Supérieure/Montpellier, Grecja - University of Thessaly, Hiszpania - Universidad de Castilla - La Mancha, Universidad de Almeria, Litwa - Military Academy of Lithuania, Łotwa - Transport and Telecommunication Institute, Daugavpils University, Rezeknes Augstskola, Macedonia - International Balkan University, Niemcy - Technische Universität Dresden,

Helmut-Schmidt-Universität, Portugalia - Universidade Nova de Lisboa, Academia Militar, Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias, Universidade do Porto, Rumunia - National University of Political Studies and Public Administration, Universitatea Babeş-Bolyai, Henri Coanda Air Force Academy, „Nicolae Balcescu” Land Forces Academy, Słowacja - Academy of the Police Force / Bratislava, Akadémia Ozbrojených Sí, UMB, Banska Bystr Słowenia - University of Ljubljana, University of Maribor, Szwecja - Swedish Defence University, Turcja - Suleyman Demirel University, EGE University, Erciyes University, Węgry - National University of Public Service, University of Miskolc, Włochy - University of Calabria, Università Degli Studi di Torino, Università di Pisa, Università degli Studi di Brescia, Università Degli Studi Del Molise.

W ramach praktyk studenci mogą wyjeżdżać do Uczelni: Austria - LKW WALTER, Belgia - Bright Case International Law Firm, Bułgaria - Vasil Levski National Defence University, New Bulgarian University, Chorwacja - Bunch (Zagreb Croatia), Romeo&Juliet Travel Agency, Czechy - Univerzita Tomáše Bati ve Zlíne, Komunikujeme.o.s, University of Defence, Estonia - Estonian Academy of Security, Estonian Aviation Academy, Finlandia - ISFAE Ry (Helsinki Finland), Francja - Afromedianet (Chanay France), Grecja - Dora Stratou Theatre Athens, Archipelagos Institute of Marine Conservation, Hiszpania - Rent the Sun (Barcelona Spain, Universidad de Almeria, Litwa - Vilnius Gediminas Technical University, Macedonia - International Balkan University, Malta - Stage Malta, Steel Eagle Commerce LTD, AEGEE-Valletta, Niemcy - Altigi GmbH / Goodgame Studios, Helmut-Schmidt-Universität, Portugalia - Universidade Nova de Lisboa, ISCAP International Office, Słowenia - University of Ljubljana, University of Maribor, Turcja - Suleyman Demirel University, EGE University, Erciyes University, Węgry - Supra Vita Language School, Ad Futurus Foundation, Włochy - Westhouse Italia Srl, University of Calabria, Università Degli Studi di Torino.

W roku akademickim 2016/2017 przyjechało do ASzWoj 66 studentów (5 z Bułgarii, 8 z Litwy, 4 ze Słowacji, 1 z Macedonii, 5 z Czech, 22 z Turcji, 2 z Włoch, 13 z Rumunii, 1 z Portugalii, 1 z Łotwy, 4 z Węgiei). Z Wydziału Wojskowego wyjechało: w roku 2013/14 -2 studentów; w roku 2014/2015 - 2 studentów; w roku 2015/16 - 3 studentów. Mobilność kadry odbywa się w ramach programu ERASMUS+ oraz Planu współpracy zagranicznej. W celu umiędzynarodowienia procesu kształcenia Wydział Wojskowy bierze czynny udział w projekcie Ministerstwa Obrony Narodowej pt. „Katedra Ad Hoc”. Celem projektu jest podniesienie poziomu kształcenia i konkurencyjności Wydziału oraz wsparcie kadry naukowej tych uczelni w uzyskiwaniu wysokich kompetencji dydaktycznych i naukowych do przeprowadzenia zajęć na najwyższym światowym poziomie. Projekt zakłada współpracę dydaktyczną między innymi poprzez udział wybitnych naukowców zagranicznych i prowadzenie przez nich zajęć dla studentów i kadry naukowo-dydaktycznej w formie cykli wykładów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez gości z zagranicy w ramach projektu Katedry Ad Hoc oraz ERASMUS+. Istnieje też możliwość studiowania na uczelniach zagranicznych (wg umów

zawartych z partnerami zagranicznymi). Ponadto studenci kierunku „Obronność” mają możliwość odbywania praktyk i staży zagranicznych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wydział posiada, siedem laboratoriów komputerowych, 38 sal wykładowych (do zajęć grupowych), 5 auli wykładowych. W Wydziale działa Internet bezprzewodowy. Na terenie Akademii Sztuki Wojennej (ASzWoj) znajduje się stołówka. Ponadto studenci Wydziału mogą zakupić zimne i ciepłe napoje z automatów zlokalizowanych na korytarzach. W budynku Wydziału funkcjonuje automatyczny punkt ksero. Studenci kierunku ze względów organizacyjnych korzystają przede wszystkim z infrastruktury budynku nr 56 – Klub ASzWoj. Do dyspozycji kierunku Akademia przeznaczyła 8 sal ćwiczeniowych, każda po 32 miejsca oraz 1 średniej wielkości salę wykładową na 63 osoby. Każda z udostępnionych sal wyposażona jest w rzutniki, wysuwane ekrany, panele sterownicze oraz tablice.

Zajęcia językowe studenci odbywają w salach Studiów Języków Obcych Studium posiada 19 sal przeznaczonych do kształcenia językowego. Sale mogą pomieścić grupy liczące między 15 a 30 osób.

Do kształcenia w ramach przedmiotów komputerowych studenci kierunku *obronność* mogą korzystać z sali komputerowej Wydziału Zarządzanie i Dowodzenia Jest to sala wyposażona wspólnie przez Wydział Wojskowy i Wydział Zarządzania i Dowodzenia i przeznaczona do wspólnego użytkowania. W sali jest 25 stanowisk komputerowych w tym 24 dla studentów i 1 dla wykładowcy z podłączeniem do Internetu. Komputery są podłączone do Internetu oraz wyposażone w oprogramowanie (np. pakiet Office czy Symfonia) wspomagające prowadzone zajęcia.

Obiekty Studium Wychowania Fizycznego gdzie realizowane są zajęcia z wychowania fizycznego to: 2 hale sportowe, sala fitness oraz przeznaczona do walki wręcz, basen oraz stadion.

W ramach zajęć z przedmiotów takich jak np. Operacje specjalne związanych z procesami dowodzenia w obronności studenci mogą korzystać ze specjalnych laboratoriów C3IS Jaśmin oraz TOPAZ. Laboratorium C3IS Jaśmin przeznaczone jest do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie informatycznego wsparcia realizacji procesu dowodzenia we wszystkich fazach, etapach i czynnościach realizowanych przez wojska w działaniach zarówno kryzysowych jak i wojennych na poziomie taktycznym (operacyjnym). Ponadto, w ramach zajęć dydaktycznych istnieje możliwość wykorzystania C3IS Jaśmin do współpracy z Systemami Kierowania Środkami Walki (SKŚW) w celu automatyzacji procesu dowodzenia i skrócenia czasu reakcji

na zaistniałe sytuacje, jak również dostęp do zewnętrznych systemów bazodanowych (np. Jane's, geoportal), w celu zwiększenia zasobu danych dostępnych, co jest przydane na zajęciach z zakresu procesów planowania.

Laboratorium Zautomatyzowanego Zestawu Kierowania Ogniem (ZZKO) TOPAZ przeznaczone jest do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie procesu planowania wsparcia ogniowego w BZ/BPanc, działań pułku artylerii oraz dywizjonu artylerii.

7.2.

Za system biblioteczno-informacyjny w Akademii Sztuki Wojennej odpowiada Biblioteka Główna Akademii Sztuki Wojennej (BG ASzWoj). W BG ASzWoj eksploatowany jest system biblioteczno-informacyjny SOWA2SQL (stosowany także w innych uczelniach wojskowych). System SOWA2SQL w bibliotece ASzWoj działa od 1994 roku, zabezpiecza wszystkie procesy biblioteczne, gromadzenie, opracowanie oraz udostępnianie wszystkich zbiorów także poprzez Internet.

W chwili obecnej Biblioteka Główna ASzWoj posiada ponad 860 tys. woluminów książek (w tym 350 starodruków), 19 000 woluminów czasopism (750 tytułów polskich i 260 zagranicznych) oraz 150 tys. wydawnictw kartograficznych.

Główne kierunki specjalizacji to wydawnictwa z zakresu nauk o bezpieczeństwie i obronności, dotyczy to wydawnictw zwartych – książki, jak i ciągłych - czasopisma. W zakresie czasopism dotyczących tematów związanych z naukami o obronności i bezpieczeństwie Biblioteka Główna ASzWoj posiada największy zbiór w Polsce.

Bazy danych księgozbioru: zbiór główny – książki można zamówić poprzez Internet, czasopisma - wykaz tytułów czasopism, które posiada biblioteka w swoich zbiorach. Pozostałe bazy są bazami wewnętrznymi: baza archiwum wydawnictw wewnętrznych ASG WP, AON + prace kwalifikacyjne, baza dorobku naukowego pracowników uczelni, baza artykułów z czasopism uczelnianych (pełnotekstowa), baza wydawnictw wewnętrznych i prac kwalifikacyjnych od roku 2001 (pełnotekstowa).

W zbiorach Biblioteki znajduje się ponad 3100 tytułów dedykowanych dla kierunku *obronność*, a także 19 polskich i 8 zagranicznych czasopism związanych z tym kierunkiem studiów.

W sylabusach przedmiotów tworzonych w Wydziale Wojskowym ujęte są wyłącznie pozycje dostępne w Bibliotece Głównej ASzWoj – w przypadku pojawienia się nowej literatury przedmiotowej każdy z wykładowców ma prawo zaproponować zakup danej książki do zbiorów BG ASzWoj za pomocą formularza znajdującego się na stronie internetowej biblioteki.

7.3.

Zaplanowane jest utworzenie następujących laboratoriów:

- Laboratorium Systemów Informacyjnych (LSI) - NATO FAS (NATO Functional Area Services - NFAS) s. 225 - Informatyczne wsparcie realizacji zadań przez wojska we wszystkich działaniach: pokojowych, kryzysowych jak i wojennych poprzez narzędzia informatyczne dostępne w NATO, zatwierdzone do użytkowania jako Functional Area Services (FAS). Utworzenie laboratorium da możliwość zapoznania z narzędziami stosowanymi w NATO, jak również umożliwi współpracę pomiędzy krajowymi

rozwiązaniami (jak zastosowane w LSWD systemem C3IS Jaśmin lub w LSKŚW systemami kierowania środkami walki.

- Laboratorium symulacji działań s. 222 – wyposażenie w stół plastyczny, JCATS – system symulacji działań szczeble batalion, brygada.

Ponadto Władze Wydziału przewidują:

- utworzenie specjalistycznej bibliotek podręcznej – możliwość przechowywania materiałów zastrzeżonych dla studentów i kursantów studiów i wyższych kursów wojskowych w specjalnie do tego przystosowanych pomieszczeniach lub szafach zgodnie z wymogami ochrony informacji niejawnych;
- zwiększenie liczby sal ćwiczeniowych – 20 i 30 osobowych;
- dostęp do internetowych, aktualnych, najnowszych, specjalistycznych baz naukowych i bibliotecznych w kraju i za granicą;
- dostęp do NOAN – NATO Secret;
- dostęp do aktualnego oprogramowania specjalistycznego Corel Corporation, MSDN Academic Alliance, StatSoft, Origin, Photolin, IrfanView, 3ds Max;
- przygotowanie sali audiowizualnej do zajęć z autoprezentacji i komunikacji medialnej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastrukturę Wydziału należy ocenić jako bardzo dobrą, a potrzeby lokalowe są właściwie zapewnione. Sale dydaktyczne są w pełni dostosowane do liczebności grup wykładowych i ćwiczeniowych, w pełni wyposażone w sprzęt audiowizualny i techniczny. W miejscach odbywających się poza Uczelnią praktyk zawodowych spełnione zostały warunki do zdobywania umiejętności praktycznych i realizacji przewidzianych efektów kształcenia.

Dziedzinat jest właściwie przystosowany do obsługi studentów. Bardzo dobrze rozbudowana jest baza socjalna i zaplecze techniczne. Budynek są w pełni zaadaptowane do możliwości nauczania i realizacji efektów kształcenia oraz do prowadzenia badań naukowych, czego dowodzą znaczące wyniki działalności badawczej, tak pracowników jak i studentów.

Obiekty spełniają wszystkie wymagania sanitarne i przeciwpożarowe przewidziane przepisami BHP oraz są bieżąco monitorowane. Prowadzone są okresowe szkolenia BHP dla studentów i pracowników oraz planowe przeglądy obiektów.

Biblioteka ma bardzo dobre warunki lokalowe oraz specjalistyczne bogate zbiory drukowane i w wersji elektronicznej, jak również specjalistyczne pogramy komputerowe dostosowane do potrzeb realizacji efektów kształcenia i prac badawczych na ocenianym kierunku studiów. Umożliwia też dostęp do literatury poprzez wypożyczalnię międzybiblioteczną i korzystanie z zewnętrznych baz danych, a także wsparcie pracowników i studentów w poszukiwaniu literatury oraz baz danych.

Monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej dokonują na bieżąco Władze Wydziału w formie uwzględniania postulatów zgłaszanych przez wykładowców i studentów, jak też właściwe służby techniczne i kontrolne.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na podstawie informacji zamieszczonych w raporcie samooceny oraz uzyskanych podczas spotkań z różnymi grupami interesariuszy, w tym w szczególności ze studentami, należy stwierdzić, że opieka i wsparcie oraz motywowanie studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością, do osiągnięcia efektów kształcenia na wizytowanym kierunku są realizowane w należyty sposób. Studenci uzyskują pomoc merytoryczną od nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku. Odbywa się to przede wszystkim podczas zajęć dydaktycznych oraz w trybie konsultacji, których terminy ustalane są w porozumieniu ze studentami w czasie pierwszych zajęć w semestrze. Ponadto osoby prowadzące zajęcia umożliwiają kontakt poprzez pocztę elektroniczną. Nauczyciele akademicy przesyłają studentom drogą elektroniczną materiały dydaktyczne przydatne w toku prowadzenia zajęć. Studenci na pierwszych zajęciach uzyskują informacje na temat zasad oceniania, uzyskiwania zaliczeń oraz przeprowadzania egzaminów. Studenci mogą korzystać

z pomocy osób prowadzących zajęcia również w indywidualnie uzgodnionych terminach, poza podstawowymi godzinami konsultacji.

Na spotkaniu studenci wysoko ocenili pracę dziekanatu i administracji wydziałowej. Podkreślili, że wydział zapewnia im skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym. Ponadto ocenili godziny otwarcia dziekanatu jako zorientowane na ich potrzeby. W razie potrzeby studenci mogą korzystać z pomocy pracowników dziekanatu również poza godzinami jego otwarcia. Nauczyciele akademicy wspierają studentów poprzez ich angażowanie w badania naukowe. Na wydziale działa Koło Naukowe „Obronni ASzWoj”. Celem działalności Koła jest poszerzanie wiedzy oraz świadomości na temat obronności wśród studentów Akademii Sztuki Wojennej, a także promowanie postaw patriotycznych. Swoją misję Koło realizuje poprzez organizowanie cyklicznych seminariów, podczas których poruszane są przede wszystkim kwestie związane z użyciem Sił Zbrojnych RP oraz prowadzeniem operacji wojskowych. Członkowie Koła uczestniczą w ćwiczeniach sztabowych „Pierścień” oraz „Twierdza”. Są to tzw. gry wojenne, które polegają na uczestnictwie w symulacjach, jakie mogą mieć miejsce podczas ćwiczeń wojskowych. Studenci zaangażowani w działalność tej organizacji tworzą mapy, scenariusze działań, prezentacje nt. kamuflażu wojennego oraz biorą udział w wyjazdach do zagranicznych baz wojskowych oraz jednostek polskiego wojska. Przedstawiciele Koła podczas spotkania z ZO PKA docenili wsparcie pracowników naukowych i dydaktycznych uczelni w zakresie

prowadzonej działalności. Członkowie Koła w celu należytej realizacji swych zadań korzystają z udostępnionych pomieszczeń oraz ze wsparcia finansowego ze strony Władz Wydziału. Utrudnieniem w działalności Koła, na które studenci zwrócili uwagę, jest konieczność każdorazowego uzyskania przepustki, aby wejść do budynku, w którym zlokalizowana jest siedziba Koła. Efektem zaangażowania studentów są wyniki badań prezentowane przede wszystkim w formie wystąpień podczas konferencji naukowych oraz publikacji artykułów w czasopiśmie naukowych. Studenci mają możliwość publikowania efektów swoich badań w „Zeszytach Naukowych Akademii Sztuki Wojennej”. Koło funkcjonuje od lutego 2017 roku. Przedstawiciele angażują się w rekrutację nowych członków prezentując ofertę koła podczas spotkań ze studentami oraz umieszczając stosowne informacje na stronie internetowej i portalach społecznościowych. Studenci określili system sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków jako przejrzysty i skuteczny. W sytuacjach konfliktowych mogą zgłaszać swoje uwagi i prośby do Władz Wydziału. Podkreślili w tym zakresie przychylną i życzliwą postawę Prodziekana do spraw studenckich, który pomaga rozwiązać zdecydowaną większość problemów. Mogą również liczyć na pomoc ze strony samorządu studentów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci zaznaczyli, że mogą korzystać z szerokiej oferty Biura Karier, które w ciągu roku akademickiego organizuje szereg warsztatów i szkoleń.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci zwrócili uwagę na praktyczny wymiar studiów oraz pomoc uczelni we wchodzeniu na rynek pracy. Studenci uczestniczą w zajęciach terenowych, gdzie mają możliwość zdobywania praktycznych umiejętności. Ponadto chętnie korzystają z szerokiej oferty praktyk w instytucjach państwowych zlokalizowanych na terenie Warszawy. Biuro Karier na swojej stronie internetowej publikuje ofertę praktyk studenckich i staży. Jednakże studenci zwrócili uwagę na konieczność wzbogacenia oferty Biura o praktyki i staże zagraniczne. Co roku około 70% studentów realizując praktyki, korzysta z oferty prezentowanej przez Biuro. Biuro Karier w zakresie aktywności promujących swoją działalność wśród studentów organizuje spotkania otwarte, umieszcza stosowne informacje na stronie internetowej, a także współpracuje z wydziałowym samorządem studentów. Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na kompleksową i skuteczną pomoc systemu pomocy materialnej w postaci stypendiów. O możliwościach wsparcia studenci informowani są za pośrednictwem strony internetowej. Mogą również uzyskać niezbędne informacje poprzez bezpośredni lub elektroniczny kontakt z pracownikami administracji. Z punktu widzenia studentów kryteria systemu pomocy materialnej są przejrzyste i ogólnodostępne.

8.2.

Studenci dwa razy w roku mają możliwość dokonania oceny nauczycieli akademickich, ich przygotowania do zajęć, infrastruktury uczelnianej oraz pracowników administracji poprzez wypełnienie anonimowych, papierowych ankiet ewaluacyjnych, udostępnianych studentom podczas ostatnich zajęć w semestrze. Studenci ocenianego kierunku mają świadomość wpływu ich ocen na dokonywanie zmian na podstawie informacji wskazanych w ankietach. Jednakże nie uzyskują informacji zwrotnych na temat wyników dokonanych ocen. Udział studentów w procesie doskonalenia systemu wspierania i motywowania studentów jest ponadto

zapewniony poprzez przedstawicielstwo w Wydziałowej komisji ds. Jakości Kształcenia. Do zadań tego organu należy m.in. analizowanie wyników ankiet ewaluacyjnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jakość pomocy naukowej, dydaktycznej oraz materialnej dla studentów ocenianego kierunku należy ocenić jako dobrą. Wszyscy nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia są dostępni dla studentów bezpośrednio w czasie godzin konsultacyjnych. Istnieje również możliwość kontaktu za pomocą poczty elektronicznej. Wśród mocnych stron należy zwrócić uwagę na profesjonalizm obsługi administracyjnej oraz skuteczność systemu rozpatrywania skarg i wniosków. Natomiast w odniesieniu do słabych stron należy wskazać na nieefektywny przepływ informacji pomiędzy przedstawicielami studentów w Wydziałowej komisji ds. Jakości Kształcenia a studentami ocenianego kierunku.

Dobre praktyki

Praktyką zasługującą na podkreślenie jest współpraca Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie organizacji zajęć terenowych oraz praktyk dla studentów. W ten sposób Uczelnia w istotny sposób pomaga studentom w zdobywaniu umiejętności badawczych oraz we wchodzeniu na rynek pracy.

Zalecenia

Zaleca się podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępu do informacji na temat wyników ankiet ewaluacyjnych oraz o decyzjach podjętych w oparciu o uwagi i sugestie studentów wskazane w tych ankietach, np. poprzez organizację otwartych spotkań studentów z władzami wydziału po zakończonej analizie ankiet. Zaleca się ponadto rozważenie udostępnienia pomieszczenia, na siedzibę wydziałowego samorządu studentów oraz Koła Naukowego, w budynku, do którego dostęp nie wiąże się z każdorazową koniecznością uzyskania przepustki.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Kierunek *obronność* prowadzony na Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie nie został dotychczas oceniony.